

Stenogrammid

XIII Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 14.02.2018, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine

1. 14:04 Riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (570 SE) esimene lugemine
2. 14:26 Lennundusseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (532 SE) kolmas lugemine
3. 14:28 Relvaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (494 SE) kolmas lugemine
4. 15:08 Laevade ballastvee ja selle setete kontrolli ning käitlemise 2004. aasta rahvusvahelise konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu (557 SE) teine lugemine
5. 15:24 "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020". 2017. aasta täitmise aruanne
6. 17:16 Pankrotiseaduse, krediidasutuste seaduse ja töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse (pankrotihalduri tasu) eelnõu (575 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

13:58 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame kolmapäevast istungit. Eelnõude ja arupärimiste üleandmine. Artur Talvik, palun!

14:01 Artur Talvik

Hea esimees! Head kolleegid! Vabaerakonna fraktsioon annab üle Riigikogu otsuse eelnõu, millega teeme Vabariigi Valitsusele ettepaneku sisse viia nn 1% seadus, millega kõik tulumaksu maksnud Eesti inimesed saaksid suunata 1% oma maksustatavast tulust nendele sobivatele vabaühendustele. See on selline maks või meetod, mis on kasutusel mitmes Euroopa riigis. Meie eesmärk on sellise süsteemi sisseviimisega teha vabaühendusi n-ö vabamaks ja anda kodanikele suurepärane võimalus ka väikestviisi riigieelarve tegemisel osaleda. Aitäh!

14:02 Esimees Eiki Nestor

Liisa Oviir, palun!

14:02 Liisa Oviir

Aitäh! Soovin anda Riigikogu menetlusse 65 Riigikogu liikme esitatud avalduse eelnõu. Avalduse pealkiri on "Tänuavaldus Eesti Vabariigi loojatele, kaitsjatele, hoidjatele ja taastajatele". Seoses sellega, et lähenemas on Eesti Vabariigi 100. aastapäev, on Riigikogul kui rahvaesindusel asjakohane avaldada oma tänu ja lugupidamist neile, kes on võidelnud Eesti riigi loomise, kaitsmise, hoidmise ning ka taastamise nimel. Tänu just neile inimestele on meil võimalik täna minna vastu Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tähistamisele vaba riigina. Just rahvaesindusel on mandaat Eesti rahva nimel lugupidamist ja tänu avaldada. Aitäh!

14:03 Esimees Eiki Nestor

Olen vastu võtnud kaks eelnõu. Riigikogu juhatus võtab nad menetlusse kodu- ja töökorra seaduses ettenähtud korras.

Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Kohal on 85 Riigikogu liiget.

1. 14:04 Riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (570 SE) esimene lugemine

14:04 Esimees Eiki Nestor

Alustame istungit. Meie esimene päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu 570 esimene lugemine. Algataja ettekandja rahandusminister Toomas Tõniste, palun!

14:05 Rahandusminister Toomas Tõniste

Austatud juhataja! Head kolleegid! Eesti riigile kuulub osalus 29-s jätkuvalt tegutsevas äriühingus ja valitsusliidu aluspõhimõtete järgi on kavas mitmed neist osaliselt või täielikult erastada. Eri viisidel on nende plaanidega seotud AS Tallinna Sadam, AS-i Eesti Energia tütarettevõtte Enefit Green ja AS Eesti Teed ning erakapitali kaasamise võimaliku vähemusosaluse ulatust analüüsitakse ka AS-i EVR Cargo puhul. Neist ettevõtetest kahe, Tallinna Sadama ja Enefit Greeni puhul on kavas erakapital kaasata väärtpaberituru vahendusel, noteerides aktsiad börsil.

Riik on äriühingutes omanikuks eelkõige valdkondlikest avalikest huvidest lähtuvalt, kuid nende ettevõtete puhul oleme jõudnud arengufaasi, kus tegutsetakse konkurentsitingimustes ning põhieesmärgiks on omanikele tulu teenimine. Seetõttu peab riik nende ettevõtete puhul käituma erainvestoriga analoogselt ning saab loobuda valdkondlike avalike eesmärkide saavutamise tagamiseks ettenähtud eriregulatsioonidest. Börsil riigi osalusega äriühingute aktsiate noteerimisel peab riik end omanikuna taandama teiste aktsionäridega samasse olukorda. Riigil ei saa võrreldes teiste aktsionäridega olla eelisõigusi ning riik ei tohi nõuda börsireeglite või börsitavadega kooskõlas mitteolevate põhimõtete rakendamist.

Seetõttu on Vabariigi Valitsus teile esitanud riigivaraseaduse muutmise eelnõu, millega soovime sätestada, et börsil noteeritud või selleks avalduse esitanud äriühingu puhul ei rakendataks äriühingu juhtimisele, teabe avalikustamisele ja erikontrolli tegemisele riigivaraseaduses sätestatud nõudeid, mis ei ole kooskõlas börsireeglitega või börsitavadega. Seaduse täiendus on sõnastatud üldise reeglina ilma viiteta konkreetsetele riigivaraseaduse sätetele, et tagada paindlikkus nõuete järgimisel juhul, kui need ajas muutuvad.

Sisuliseks muutuseks võrreldes tänasega saab eelkõige olema see, et riigi kui omaniku infoallikad muutuvad. Riik paneb ennast samasse informuumi teiste aktsionäridega, loobudes mitteavaliku info esitamise nõudest, ja teeb omanikuna otsuseid edaspidi kõigile aktsionäridele samal ajal avaldatava informatsiooni alusel. Edaspidi ei esitaks börsil noteeritud riigi osalusega äriühing riigile nõukogu protokolle ega materjale ning äriühingu pikaajalisi finantsprognoose. Lisaks muutub tütarühingute otsustusmehhanism, kus üldkoosoleku tasandil otsuste kohustuslikkus kaob ning riik ei saa enam äriseadustiku alusel erikontrolli läbiviimiseks kasutada oma struktuuriüksust. Dividendide otsustusprotsess muutub samuti. Iga-aastase Vabariigi Valitsuses heakskiidetava dividendisumma asemel hakkab osalust valitsev minister lähtuma kokkulepitavast pikaajalisest dividendipoliitikast. Kokkuvõtvalt: eelnõu muudatusega tagame selle, et börsil noteeritud riigi osalusega äriühing tegutseb tavapäraest ettevõtlusprintsipiidest lähtuvalt ja erainvestorile arusaadavalt. See aitab saavutada riigi osalusega äriühingu aktsia õiglase väärtuse nii riigile kui ka erainvestorile. Lisaks aitavad üldtunnustatud tavadest lähtuvalt juhitud, börsil noteeritud ja riigi osalusega äriühingud arendada kapitaliturgu, suurendades börsi likviidsust ja atraktiivsust nii investorite kui ka emitentide silmis. Kõik see kokku aitab kaasa Eesti majanduse arengule. Täna kuulamast!

14:10 Esimees Eiki Nestor

Küsimused eelnõu algatajale. Aivar Sõerd, palun!

14:10 Aivar Sõerd

Austatud esimees! Austatud minister! Mul ei ole küsimust konkreetsetelt selle riigivaraseaduse sätte kohta, mida siin muudetakse, küll aga on mul küsimus Tallinna Sadama aktsiate väärtpaberiturul noteerimise kohta. Kui me arutasime siin ühte varasemat eelnõu, mis puudutas ka seda noteerimist, siis ma küsisin majandus- ja taristuminister Kadri Simsonilt selle asja kohta. Vaat, asi on selles, et riik võtab

tänavu Tallinna Sadamast tavapärase dividendi, 45 miljonit eurot, aga peale selle veel noteerimisega seostatava nn superdividendi, üle 60 miljoni euro. Minu küsimus oli, miks otsustati see panna likviidsusreservi, aga mitte stabiliseerimisreservi, kuhu see võiks kuuluda. Majandusminister ütles, et rahandusminister ...

14:11 Esimees Eiki Nestor

Aitäh! Küsimus on esitatud.

14:11 Aivar Sõerd

... oli vastu selle, et see stabiliseerimisreservi suunata. Miks te olite vastu selle erakorralise dividendi stabiliseerimisreservi panemisele?

14:11 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Mina otseselt pole küll sellele vastu olnud. Aga ma ütlen seda, et minu arust on igati mõistlik, et ta on likviidses reservis.

14:11 Esimees Eiki Nestor

Arto Aas, palun!

14:11 Arto Aas

Aitäh! Küsimus puudutab Tallinna Sadama võimalikku erastamist või börsile minekut. Üks suur mõtleja Tallinnast Aivar Riisalu, kes on ka teie erakonna liige olnud ja Keskerakonnas samamoodi olnud, on esinenud mõtteavaldustega, et linn peaks osalema Tallinna Sadama IPO-s ja ostma sealt endale tüki ära. Tundub uskumatult ebamõistlik seda osalust ühest maksumaksja taskust teise tõsta. See kõik on kallid ja arusaamatu. Riik, linn ja Tallinna Sadam peaksid suutma palju mõistlikumalt koostööd teha. Kadri Simson ei vastanud küsimusele, mida tema sellest arvab. Ma kasutan võimalust ja küsin teilt, mida teie rahandusministrina arvate: kas tõepoolest Tallinna linn peaks võtma laenu, et osta osalus Tallinna Sadamas?

14:12 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Mina arvan, et see ei ole mõistlik.

14:12 Esimees Eiki Nestor

Aivar Sõerd, palun!

14:12 Aivar Sõerd

Aitäh! Austatud minister! Ma täpsustan oma küsimust. Te ütlesite, et likviidsusreservi on seda superdividendi mõistlikum panna kui stabiliseerimisreservi. Vaadake, jah, las tavapärase dividend läheb sinna likviidsusreservi, aga jutt on erakorralisest dividendist, mida saab võtta ühe korra, seoses erastamise või noteerimisega. See on samamoodi nagu see, kui pere müüb oma lauahõbeda maha. Ta ei kasuta seda raha ju lõunamaareisiks. Millega te põhjendate seda, et see ühekordne erakorraline tulu, kümned miljonid, peab olema likviidsusreservis, kust ta läheb eelarve kuludeks, mitte stabiliseerimisreservis, mis ei ole isegi veel saavutanud kriisieelset taset?

14:13 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Stabiliseerimisreserv kasvab meil aastast aastasse ja kasvas ka seekord ligi 7 miljonit. Praegusel negatiivsete intresside ajastul on see meile reaalne kulu. Ma arvan, et peaks üldse pikas perspektiivis üle vaatama, kui suurt summat on mõistlik hoida reservis, puutumata stabiliseerimisreservi, mis on kindlasti väga vajalik, aga kui me räägime likviidsusreservist, siis see on omaette teema. Kuna on tegemist ikkagi Tallinna Sadama varasemate perioodide jaotamata kasumiga, mis praegu võetakse välja nagu superdividendina, siis ma ei näe mingit probleemi, kui see läheb likviidsusreservi.

14:14 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

14:14 Urmas Kruuse

Aitäh, auväärt istungi juhataja! Auväärt minister! Teie viimasest vastusest jääb mulje, et kuna intressid on nii madalad, siis oleks mõistlik see raha kiiresti ära kulutada. Kas siis tasuks üldse praegu seda raha võtta, kui ei ole mõistlikku kohta, kus seda kulutada? Eelarve on niigi tehtud miinusega. Tallinna Sadam ei ole minu arvates kindlasti see ettevõte, mida ilmtingimata peaks müüma. Ta oma majandamises toimib ju täiesti mõistlikult ja võiks riigile kasu tuua ükskõik millisel perioodil. Võtta seda raha tarbimisse sellel hetkel, kui majandus on peaaegu maksimumi juures või juba oma maksimumi ületanud, ei tundu väga mõistlik. Või ...?

14:15 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh küsimuse eest! Ma lihtsalt juhtisin tähelepanu, et meie reservid, kui me neid hoiame, praegu mitte ei kasva, vaid pigem on see kulu. Me peame endale väga selgelt aru andma, et need vähenevad negatiivsete intresside tõttu, mis maailmas on. Kui me räägime sellest, kas seda raha kasutada tarbimises või mitte, siis ega likviidsusreserv ei tähenda seda, et see tingimata ära kulutatakse.

14:16 Esimees Eiki Nestor

Arto Aas, palun!

14:16 Arto Aas

Aitäh! Hea minister! Äkki te veel korra käiksite üle need ettevõtted, mis on kavas erastada? Ma meenutan uue valitsuse ametisse asumist. Siis lubati hästi suurejooneliselt aktiivset erastamisplaani või börsile mineku plaani, mis oli ju iseenesest tore, see oli üks väheseid asju, mis selles majandusprogrammis kiitmist vääris. Ometi nüüd näeme, et protsessid vaikselt venivad ja mingid ettevõtted on võetud sellest kavast välja, vist Eesti Teed, Omniva on väljas jne. Kas ka börsile mineku asjad on pausile pandud, nii nagu härra Ossinovski ütles riigi ehitamise kohta?

14:16 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh küsimuse eest! Ei, ma ei ütleks, et siin praegu plaanid muutunud on. Tallinna Sadam soovib IPO-t läbi viia käesoleva aasta teisel poolaastal. Enefit Greeni IPO toimub loodetavasti teisel poolaastal. AS-i Eesti Teed müügi ettevalmistustegevus on käimas, hetkel tegeleb MKM nõustaja leidmisega ning müük võiks ideaalis toimuda veel selle aasta jooksul. EVR Cargo puhul on võetud suund vaguniäri tütaretevõttesse erakapitali kaasamisele. Hetkel EVR Cargos riigi osaluse võõrandamise plaanidega aktiivselt ei tegelda, aga kuna EVR Cargo tulusus on – lähtuvalt tema paariaastasest tegevusest ja sellest, et tegevus on hakanud tugevalt vilja kandma – tugevalt kasvanud, siis ei välista ma ka seda, et võib-olla on mõistlik EVR Cargo erastamist veel sellel aastal vähemalt kabinetis arutada.

14:18 Esimees Eiki Nestor

Urmas Kruuse, palun!

14:18 Urmas Kruuse

Aitäh, auväärt istungi juhataja! Hea minister! Te küll viitasite oma vastuses, et ei peaks õigeks seda, et Tallinna linn osaleks selles protsessis. Aga kas te ministrina võib-olla ütleksite niimoodi, et maksumaksjal ehk omavalitsustel ei ole kunagi seal mõistlik osaleda? Ja kas sel juhul peaks seadust muutma, nii et seda võimalustki ei tekiks?

14:18 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Eks lõppkokkuvõttes iga kohalik omavalitsus ise otsustab, kuhu tal on kasulik raha paigutada, on see siis tasuta ühistransport, on see koolid, on see huviharidus vm. Siin väga piirama ei tahaks mina küll hakata, aga ma avaldasin praegu oma arvamust.

14:19 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas, palun!

14:19 Henn Põlluaas

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister! Minule isiklikult tundub see Tallinna Sadama aktsiate osaline müük piltlikult öeldes ühe suurepärase ja hea lüpsilehma pooleldi mahamüümisenä. Ma ei leia seletuskirjast analüüsi näiteks selle kohta, kui paljust me siis tulevastel perioodidel – kui arvestada seniseid dividende, mis sealt on laekunud – ilma jääme. Seda kummalisem on see selle taustal, et seda raha, mis me saame, kasutatakse lihtsalt valitsuse rumalate aktsiiside tekitatud augu lappimiseks.

14:20 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Kui riik oma osaluse äriühingus n-ö börsile paneb, siis on see tegelikult alati diskussiooni koht, kas tervikpildis annab parema tulemuse kombinatsioon dividenditulust ja osaluse võõrandamisest saadavatest vahenditest. Ma arvan, et oskusteabe kaasamine tuleb siin kasuks, ka see, et me arendame kapitaliturge, tuleb kasuks ja tervikuna hakkab riik saama korralikke dividende.

14:21 Esimees Eiki Nestor

Kristen Michal, palun!

14:21 Kristen Michal

Aitäh, hea esimees! Hea rahandusminister! Siin enne räägiti juba sellest valitsuse üldisest erastamisplaanist. Ma küsiks ka teie arvamust. Kas teie arvates pakiäri kuulub kuidagi riigi tuumikfunksioonide hulka, kas selline asi peaks riigil olema või peaks sellega pigem liikuma erastamise suunas? Teine küsimus, kas ka lennundusvaldkonnas on plaanis erastamisega edasi liikuda?

14:21 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Ma arvan, et Eesti Posti erastamine võiks olla üks asju, millega tasub edasi liikuda, sest see on tegelikult täiesti vaba konkurentsi teema. Mina ei näe küll põhjust, et see peaks kindlasti riigi omandis olema. Samamoodi on ka lennundusega.

14:22 Esimees Eiki Nestor

Eelnõu algatajale rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, härra minister! Komisjoni ettekandja on majanduskomisjoni liige Erki Savisaar. Palun!

14:22 Erki Savisaar

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Majanduskomisjon arutas seda eelnõu teisipäeval, 6. veebruaril k.a. Eelnõu tutvustasid meile rahandusminister Toomas Tõniste ja Rahandusministeeriumi riigivara osakonna juhataja asetäitja Tarmo Porgand.

Ülevaade seaduses tehtud muudatustest oli niisama põhjalik nagu ka hetk tagasi siin puldis. Täiendavalt tekkis küsimusi näiteks Tarmo Kruusimäel, kes tõi välja, et seletuskirjas mainitakse ka sponsorluse regulatsiooni, ja küsis, kas käesoleva eelnõuga sponsorluses muudatusi tehakse. Tarmo Porgand selgitas, et seletuskirjas on kirjeldatud aasta tagasi riigivaraseaduses tehtud muudatusi. Riigi osalusega äriühingutel on siiani olnud sponsorluse keeld, eelnõuga lisatav säte annab sponsorlusküsimuses riigi osalusega börsil noteeritud väärtpaberitega äritehingute aktsionäridele kaalutlusruumi.

Toomas Kivimägi palus tuua näiteid riigivaraseaduse sätete kohta, mis lähevad vastuollu väärtpaberituru reeglite ja aktsionäride võrdse kohtlemise nõudega. Tarmo Porgand selgitas, et kõige suuremad erinevused on aktsionäri informeerituse tasemes. Riigi osalusega ettevõtetes saab riik ligipääsu pikaajalistele finantsprognoosidele, ettevõtte nõukogu protokollidele ja koosolekumaterjalidele, kuid börsiettevõtete aktsionärid sellist informatsiooni ei saa. Riigiettevõtted peavad esitama järgmise nelja aasta finantsprognoosid, mille alusel planeeritakse riigieelarvesse dividendituluseid ja kapitalivajadusi. Börsiettevõtted pikaajalisi finantsprognoose ei avalikusta, et välistada prognoosi ebatäpsusest tulenevaid aktsionäride võimalikke kahjunõudeid. Minister lisas, et see eelnõu muudab riigi tulude ja kulude prognoosimise keerulisemaks.

Arutelu lõpuks otsustati konsensuslikult, et tehakse ettepanek esimene lugemine lõpetada ja määratakse muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 10 tööpäeva, tähtaeg on siis 28. veebruar 2018 kell 17. Aitäh!

14:25 Esimees Eiki Nestor

Kas komisjoni ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Erki Savisaar! Avan läbirääkimised. Kõnesoovi ei ole. Eelnõu 570 esimene lugemine on lõpetatud. Määrán muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 28. veebruari kell 17.

2. 14:26 Lennundusseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (532 SE) kolmas lugemine

14:26 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud lennundusseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 532 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Läheme lõpphääletuse juurde. Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud lennundusseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 532. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 70 Riigikogu liiget, vastu oli 6, erapooletuks jäi 1. Eelnõu 532 on seadusena vastu võetud.

3. 14:28 Relvaseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (494 SE) kolmas lugemine

14:28 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud relvaseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 494 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised. Madis Milling Reformierakonna fraktsiooni nimel. Palun! Head kolleegid, ma ei tea, kas just pidupäevaeelne, aga mingi tõsine lärm on. Palun vaikselt! Madis Milling räägib teile.

14:29 Madis Milling

Suur tänu, härra esimees! Austatud kolleegid! Ma mõistan, et relvaseadus erutab teid kõiki. Kahtlemata on relvaseadus äärmiselt oluline seadus ja selles seaduseelnõus on väga palju head. Üldjoontes on seaduseelnõu toores ja oleks tahtnud veel olulist läbiarutamist, kas või koostöös riigikaitsekomisjoniga. Ma ei hakka kolmandal lugemisel teid väga palju detailidega piinama, aga kordan üle paar mõtet, mida ma väljendasin ka teisel lugemisel.

Minu pinginaaber ja kolleeg Igor Gräzin, kes oli esimese relvaseaduse tegemise juures, on öelnud: "Jah, tõepoolest, meil ei olnud ju kusagilt mujalt malli võtta. Me pidime kiirustades üle võtma väga palju Nõukogude seadustest tulenevaid detaile." Täna on väga paljud nendest põhimõtetest ajale jalgu jäänud. Meil oleks ka aeg vaadata asju natukene avarama pilguga. Väga paljud detailid relvaseaduses on sellised, et mitte keegi ei oska põhjendada, miks see asi on nii ja mitte teisiti.

Nagu me teisel lugemisel ka komisjoni ettekandja suust kuulsime, ei saadudki väga paljudele küsimustele Siseministeeriumi ametnike käest vastust. Võtame kas või sellesama kodus hoitavate padrunit arvu. 200 padrunit – selle taga ei olnud analüüsi, põhjendust ega argumente, miks just 200 padrunit. 200 padrunit on sobilik kodus hoida, aga 201 padrunit muutuvad juba ühiskonnale ohtlikuks. Praktilised relvakasutajad – instruktorid, koolitajad, praktikallaskjad – ei soovinud mingit kosmist arvu. Keegi ei tahtnud kodus hoida tuhandeid või kümneid tuhandeid padroneid, räägiti optimaalsest kogusest, mis kataks ära näiteks ühe treeningupäeva lasketiirus, ilma et laskja peaks vahepeal käima relvapoos uude padroneid toomas. Selliseid detaile on palju, kus ühelt poolt oli argument, väide või arv, millele põhjendust ei antud, ja teiselt poolt huviliste, praktikute argumenteeritud mõtted.

Aga veel kord, need on kõik detailid. On ka üks väga põhimõtteline asi, millega ei saa nõus olla. Kui relvaseadust hakati eelmise valitsuse ajal menetlema, siis oli soov panna sinna sisse nõue, et relvaeksami peab tegema eesti keeles. Täna on sellest järele jäänud ainult see, et relvaeksami praktilise osa ehk tiirulaskmise peab tegema eesti keeles. Mida see oma olemuselt tähendab? See tähendab seda, et inimene peab olema suuteline pähe õppima kümnekond laskekäsklust: "Salv viie padrunit lae!", "Salv kinnita!", "Relv lae ja kaitseriivista!", "Kas laskjad on valmis?", "Oma sihtmärkide pihta üksiklaskudega tuld!", "Relv ja salv kontrolliks näita!". Iga inimene, kes eesti keelt ei oska, on suuteline pähe tuupima need vähem kui kümnekond käsklust. Kas sellest on tolku? Tiirus küll, jaa, ta suudab tiirus käsklusi kuulata ja lasta. Aga relvaeksami teoreetiline pool tähendab seda, et inimene

peab aru saama seadustest, situatsioonidest, kus tuleb relva kasutada. Kui inimene teeb relvaeksami teoreetilise osa eesti keeles, annab ta tunnistust sellest, et ta orienteerub eestikeelses keeleruumis ehk sellessamas ruumis, kus ta reaalselt relva hakkab kandma. Ohuolukord, rünne inimese elu või tervise, tema lähedaste, tema vara vastu ei teki lasketiirus. Ohuolukord tekib tänaval, avalikus ruumis, kodus ... Palun lisaiega!

14:33 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaiega.

14:33 Madis Milling

... ja seal ei ole päheõpitud kümme-konnast laskekäsklusest mitte vähematki kasu. Reaalses ohuolukorras ei ole inimese kõrval tõlki, kes ütleks talle: "Kuule, see karjuv ja verine kirvega mees, kes sinu poole jookseb, ei taha sind mitte tappa, vaid ta on inimene, kes abi otsib, kuna tema kolleeg jäi just praegu küllil vajunud metsaveotraktori alla." Päriselus ei ole kõrval tõlki. Otsus tulirelva kasutada, või mis veel tähtsam, otsus seda mitte kasutada peab sündima loetud sekundite jooksul. Paneme juurde adrenaliini, erutusseisundi – see otsus peab sündima väga lühikese aja jooksul. Aga kui see otsus sünnib olematu või puuduliku keeleoskuse pinnalt, siis võivad tagajärjed olla väga traagilised ja sellised, mida keegi meist ei taha. Seda seadust sellisel kujul Reformierakonna fraktsioon ei toeta. Aitäh!

14:34 Esimees Eiki Nestor

Rein Randver Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:35 Rein Randver

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Tõde on see, et relvad on meie ümber ja meie kasutuses olnud juba sajandeid. Täna sel päeval on relvadebatt kuum nii Eestis kui ka kogu Euroopas ja teistes maailmajagudes. Me teame, et relvaseadus kehtib meil aastast 2001 ja sinna on läbi aastate tehtud kümneid ja kümneid muudatusi. Käesolev relvaseaduse eelnõu aitab tõenäoliselt Eesti ühiskonda turvalisemaks muuta ja tagab parema kontrolli selle üle, kellel on õigus relva kasutada ja kellel mitte. Eesmärk on, et tulirelva omaks ja kasutaks inimene, kes on usaldusväärne ja seaduskuulekas. Ehk paljude inimeste jaoks ei muutu oluliselt midagi.

Praegu on olukord selline, et 1,5% relva- või soetamisloa taotlejatest ei saa positiivset vastust. Loodame, et see nii ka jääb. Samuti on eelnõuga kavandatud muudatused ajendatud julgeolekukaalutlustest: eelnõus nähakse ette võimalus keelduda relvaloaga ja soetamisloa väljastamisest isikutele, kes võivad kujutada ohtu riigi julgeolekule, või kui luba on varem väljastatud, siis ametil on edaspidi õigus see peatada või kehtetuks tunnistada. Eelnõu kohaselt peab Eestis elamisloa või elamisõiguse alusel elav välismaalane taotlema relvaluba Eesti kodanikega samadel tingimustel isegi juhul, kui talle on väljastatud relvaluba mõnes teises riigis. See nõue ei kehti näiteks sportimise ja jahipidamise eesmärgil Eestisse saabunud isikute kohta.

Eelnõus täpsustatakse keeleküsimumust relvaeksami sooritamisel, kuna kehtivat seadust on tõlgendatud erinevalt, muu hulgas selliselt, et Politsei- ja Piirivalveamet on lubanud relvaeksamit teha muus keeles kui eesti keeles, näiteks on Politsei- ja Piirivalveamet tõlkinud teste vene, inglise ja soome keelde. Eelnõu kohaselt sooritatakse relvaeksam ainult eesti keeles. Oluline on siin ka praktiline osa ehk tulirelva käsitlemine ja laskeoskus. See on mõistetav, sest meil on ühtlustatud käsklused. Kui inimene ei saa nendest piisavalt aru, võib tekkida märkimisväärne oht endale, teistele laskjatele ja ka kõrvalviibijatele. Lasketiirudes on ju kasutamise eeskirjad eesti keeles ja neid on kohustuslik järgida. Eestikeelsetest relva käsitlemise käsklustest peab relvaomanik aru saama ka tänaval relva kandes. Lisaks nähakse eelnõus ette võimalus sooritada teooriaeksam tõlgi abil muus keeles, kui isik ei valda eesti keelt piisaval tasemel. Eelnõu algne tekst toetas samuti helisummuti kasutamist kõigil tulirelvadel lasketiirus või laskepaigas, kuna helisummuti kasutamine aitab lasketiirus ja laskepaigas ning ka nende läheduses müratasest vähendada. Riigikogu menetluses lisandus võimalus, et helisummutit võivad kasutada kõik jahimehed jahil. See säte lisandus arutelude käigus. Jahipidamine toimub teatavasti maal nii metsades kui ka tiheasustatud piirkondade lähedal. Ma olen kuulnud ka edukatest jahipäevadest Tallinna kõrkjates. Eks ta ole, summuti vähendab jahipidamisel tekkivat müra. Helisummuti lubamine jahipidamisel ei suurenda ebaseadusliku jahi võimalust, kuna helisummuti ei tööta selliselt, et lasku üldse kuulda ei oleks.

Head kolleegid, alates 2013. aastast kehtib ka võimalus küttida ulukeid vibuga ehk meil on lubatud vibujaht. Küsigem, milline müratase on vibujahil. Paljude riikide ...
Palun lisaaega!

14:39 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaaega.

14:39 Rein Randver

... kogemuste põhjal summutite kasutamine üha laieneb, see on mõnel juhul ka kohustuslik, mis kinnitab seda, et otsus helisummuteid jahipidamises kasutada on positiivne.

Eelnõuga muutub relva hoiustamine paindlikumaks. Tulirelva võib peale ühe põhihoiukoha hoida kahes lisahoiukohas, kui need on Politsei- ja Piirivalveametiga kooskõlastatud. Samuti lisandus võimalus, et paralleelrelvaloa omanikud võivad relvi hoida ühes hoiukohas, vastupidi senisele korrale, mille järgi igal isikul pidi olema oma hoiukoht. See võimaldab paralleelrelvaloa omanikel leppida relva hoiustamises kokku paindlikumalt, muu hulgas on ühte leibkonda kuuluvatel relvaloa omanikel võimalik näiteks jahirelvi mugavamalt hoiustada ja kasutada.

Juhin tähelepanu asjaolule, et seaduse rakendamisel on vaja lubade menetlemise asjus selgust, millised kriteeriumid näiteks relvaloa ja soetamisloa saamiseks või pikendamiseks on olemas ning kas on piisavalt põhjendatud ei-vastus, ehk kuidas on ühe või teise menetluse käigus hinnatud asjaolusid. Loomulikult ootavad relvaomanikud, et e-riigis hakataks relvalube peatselt elektroonselt väljastama. Relvaseaduse muudatused on eelnõu kohaselt kavandatud jõustuma 1. juulil 2018, mõned muudatused jõustuvad relvaregistris tehtavate tarkvararakenduste tõttu 1. jaanuaril 2019. Head kolleegid, sotsiaaldemokraadid toetavad relvaseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seadusena vastuvõtmist. Tänan!

14:41 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:41 Henn Põlluaas

Lugupeetud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Seaduseelnõu teisel lugemisel pidasin üsna pika ettekande, seega ei taha ma teie aega enam pikalt kulutada. Tookord juhtisin ma tähelepanu relvaseaduse ideoloogiale. Nii tahan ka praegu rõhutada, et kui see eelnõu meie lauale pandi, siis selle tegelik eesmärk oli kaudselt see, et korjata rahvalt relvad käest. Seadus oli täis põhjendamatuid piiranguid. Täna võib öelda, et seadus on tõepoolest läinud paremaks. Väga paljud rumalused, mis seal sees olid, on suudetud ümber teha või on suudetud neid vältida. Aga tõepoolest, kui me esimesel lugemisel seletuskirja vaatasime, siis nägime, et kõiki neid piiranguid põhjendati kuritegevuse ja terrorismi tõkestamise vajadusega. Isegi toodud statistiliste näidete abil püüti väita, justkui meil Eestis lokkaks Metsik Lääs ja oleks vallandunud tohutu tulirelvadega toimepandud kuritegude, nende tõttu juhtunud õnnetuste ja kes teab mille laviin. Täpsustamisel aga selgus, et tegelikult ei käinud jutt üldse legaalsest relvadest. Kõige kurvem ongi see, et just nimelt terrorismi ja kuritegevuse piiramise varjus taheti piirata legaalse relvaomanike, ausate ja lojaalsete kodanike õigusi. Me teame ka seda, et Euroopas ja mujal maailmas toimepandud terroriteod ei ole toime pandud mitte legaalse, vaid illegaalse relvadega.

Sellist relvade ärakorjamist me oleme ju ajaloo jooksul korduvalt näinud. Kui minna ajas päris kaugele tagasi, siis võib rääkida sellest, et aastal 1515 keelati talumeestel, tavalisel rahval, mõõka omada. Õige pea vallandus Liivi sõda ja rahvas oli kaitsetu. Sama asja me nägime peale Eesti hääletut alistumist, kui keelustati Kaitseliit, korjati relvad ära ja kaitsevägi saadeti sisuliselt laiali. Rahvas oli jälle relvitu. Aga õnneks olid siiski veel alles isiklikud relvad ja suvesõda sai alata. Me näitasime, mida me mõtlesime, me pesime maha hääletu alistumise häbi. Samasugused olukorrad võivad ju tekkida ka tulevastel aegadel. Nagu ma ütlesin, üht-teist on seaduses küll paremaks saanud, aga samas on sinna väga palju läbimõtlemata, halbu otsuseid ja sätteid sisse jäänud. Kolleeg Milling loetles enne siin puldis neid terve rea. Ma olen temaga absoluutselt nõus. Need on kitsaskohad, see on valeregulatsioon, see on ülereguleerimine, mida ühes vabas ühiskonnas, kus peaks kodanikke usaldama, ei tohiks olla. Summuti kasutamist nüüd osaliselt lubati, aga tegelikult on ju ka lasersihik ja öösihik sellised teemad, mida peaks esile tõstma. Neid teemasid on palju.

Palun lisaaega!

Nii et selle seadusega võib nüüd osaliselt rahul olla, osaliselt aga siiski rahul olla ei saa, eriti näiteks sellega, mis puudutab relvaeksami tegemist muus keeles jne. Aga seadus on siiski paremaks läinud.

14:46 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaaega.

14:46 Henn Põlluaas

Aitäh! Need sätted, mis lähevad nüüd paremaks ja mõistlikumaks, mis said muudetud ja täiendatud, jõustuvad 1. juulist. See on positiivne. Siseministeerium on lubanud – või ähvardanud? – tulla muudatusettepanekutega tagasi juba sügisel, ka nende muudatusettepanekutega, mis tulenevad Euroopa Liidu direktiivist. Nii et kuigi me ei ole selle seadusega rahul, toetab Konservatiivne Rahvaerakond siiski selle vastuvõtmist, just nimelt selle tõttu, et osa positiivseid asju jõustub juba varsti. Sügisel, ma loodan, me saame ka ülejäänud ebakohad ära parandada. Aitäh!

14:48 Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid Keskerakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:48 Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Head kolleegid! Kõigepealt tänan ma Reformierakonna esindajat Madis Millingut, kes tunnustas seda eelnõu, seda, et see on kindlasti samm paremuse suunas, ja ma tänan ka EKRE esindajat Henn Põlluaasa. Aga siiski ütlen repliigi korras Madis Millingule, et kõik kolm Reformierakonna esindajat õiguskomisjonis on osalenud õiguskomisjoni istungitel ja neil on olnud võimalus ka sinuga, kes sa oled riigikaitsekomisjonis, neid mõtteid ja lahenduskäike arutada. Omavahel suhelda on teil kindlasti võimalik. Selle seaduseelnõu kohta oli tehtud 46 muudatusettepanekut. Päris paljusid arvestati täielikult, osa arvestati osaliselt. Nii et ükski ettepanek läbi arutamata ei jäänud, ka Reformierakonna poliitikud osalesid õiguskomisjoni töös väga aktiivselt. Ma soovitan tulevikus rohkem hoida kontakti oma fraktsiooni liikmetega, kui sealt just välja astunud ei ole. Ma palun ka lisaaega!

14:49 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaaega.

14:49 Jaanus Karilaid

Aga ma toon välja mõningad momendid. Väga palju sellist katteta poliitilist hüsteeriat on olnud selle eelnõu menetlemise ajal, mõnda asja ma täpsustaksin. Oleks hea, kui te nende valedega edasi ei ratsutaks.

Esiteks, relvaseaduse alusel välismaalasele relvaloa andmine. Edaspidi peavad kõik välismaalased sooritama relvaloaeksami, kuna välisriigis väljastatud relvaloa alusel relvaluba automaatselt ei väljastata. Seega peab välismaalane relvaseaduse alusel taotlema relvaluba Eesti kodanikega samadel tingimustel, sh sooritama eksami isegi juhul, kui talle on väljastatud relvaluba mõnes teises riigis. Edasi, keeleküsimus, mida on eelnõu menetlemise ajal tõstatatud ja mille abil on proovitud poliitilist tont maailda. Ka õiguskomisjonile tehti muudatusettepanek, et relvaeksami tuleks tulevikus täismahus eesti keeles sooritada. Selgituseks olgu öeldud, et kehtiv seadus lubab välismaalasel sooritada eksami emakeeles või muus keeles, mida ta valdab. Eksam tõlgitakse eesti keelde ning eksami tõlkimise kulud kannab eksami sooritaja. Seega võimaldab kehtiv seadus eesti keelt mitteoskaval isikul relvaloaeksami sooritada tõlgi abil. Miks Reformierakonda kuuluvad kriitikud seda 15 aasta jooksul ei muutnud, millest selline silmakirjalikkus? Ei tea. Peate küsima oma kolleegide käest. Praeguste seadusmuudatuste eesmärk on, et relvaeksam sooritataks eesti keeles, aga jäetakse võimalus kasutada tõlki.

Teooriaeksami sooritamisel lisandub nõue sooritada laskekatse eesti keeles ilma tõlgi abita. Kõige olulisem eksami osa ehk praktiline relva käsitlemine toimub eelnõu järgi eesti keeles. See tagab, et isik saab piisavalt aru elementaarsetest relvadega seotud käsklustest.

Kolmandaks, võrreldes seni kehtinud regulatsiooniga lisatakse seadusesse võimaliku loa andmist välistava asjaoluna oht riigi julgeolekule. Seega lisandub põhimõte, et relvaloa andmisest võib keelduda,

kui on põhjendatud kahtlus, et isik võib ohustada Eesti Vabariigi julgeolekut. Kui see kahtlus tekib hiljem, siis võib tema relvaloa kehtetuks tunnistada. Samuti lisatakse seadusesse võimalus keelduda loa andmisest isikule, keda on karistatud korduvalt süüteo toimepanemise eest, ja ka võimalus sellise isiku relvaluba kehtetuks tunnistada. Nende muudatuste valguses võib positiivsena välja tuua, et menetluse käigus jäi eelnõust välja nõue, et relvaloa taotlemisel ja vahetamisel peab põhjendama relvaloa omamise vajalikkust ja kui seda ei suudeta piisavalt põhjendada, siis võib relvaloa andmata jätta. Sellised ettepanekud tulid Riigikogust ja ka huvigrupid olid tähelepanu juhtinud, et tegemist on väga subjektiivse hindamiskriteeriumiga. Seega ei ole õigustatud sellise põhjendamiskohustuse lisamine olukorras, kus isikul on kõik muud tingimused relvasoetamisloa või relvaloa saamiseks täidetud. Punkt 4, järgmine positiivne moment. Eelnõu kohaselt võimaldatakse lisaks seni paberil väljastatud relvaloale taotleda relvaloa väljastamist elektroonselt. Elektroonse relvaloa kasutusele võtmine muudab relvaloa taotlemise ja selle omamise isikutele lihtsamaks ja mugavaks, relvaloa omajat ei seota enam paberil loa kaasaskandmise kohustusega. Relvaloa olemasolu kontrollimiseks piisab isikut tõendava dokumendi kaasaskandmisest. Samad ettepanekud tegi menetluse käigus Raivo Aeg ka jahiseaduse kohta. Jahipidamisõigust tõendavad dokumendid on tulevikus ka elektroonsed ning sellisel juhul ei pea neid jahil kaasas kandma.

Viiendaks, relva registreerimine muudetakse lihtsamaks. Kaotatakse kohustus, et soetatud relv tuleb selle registreerimisel elu- või asukohajärgses prefektuuris politseiametnikule ette näidata.

Kuuendaks, laskekõlbmatute tulirelvade regulatsiooni muutmine. Tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise regulatsioon viiakse vastavusse Euroopa Liidus kehtivate ühtsete nõuetega. Lisaks sätestatakse laskekõlbmatute tulirelvade registreerimise kohustus. Selle eesmärk on see, et riigil oleks ülevaade, kelle käes on laskekõlbmatud relvad ja kui palju selliseid relvi Eestis on. Isikutele ei panda kohustust taotleda laskekõlbmatutele relvadele relvaluba, samuti ei panda neile kohustust teostada muid toiminguid peale relva registreerimise. Laskekõlbmatute relvadega on ilmnenud palju probleeme. Peamiselt seostuvad need sellega, et neid on reaktiveerituna kasutatud terrorismiaktides Lääne-Euroopas.

Seadusele on jäetud piisav jõustumisaeg. See on 2018. aasta 1. juuli, osa sätteid jõustub 2019. aasta 1. jaanuaril. Aitäh!

14:54 Esimees Eiki Nestor

Raivo Aeg Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel, palun!

14:54 Raivo Aeg

Hea juhataja! Head kolleegid! Mina olen ka seda meelt, et selle relvaseaduse eelnõuga on päris pikad ja progressiivsed sammud edasi astunud selles suunas, et relvaseadust ja relvaseaduse regulatsioone on päriselule oluliselt lähemale toodud, neid asju on üritatud ühitada. Mitmed asjad, mis on siin pikalt-pikalt diskussiooni põhjustanud, on saanud lahenduse – olgu see siis relvade hoidmise regulatsioon erinevates elu- või asukohtades, samamoodi see, mis on minu arvates hästi oluline, et palju konkreetsemalt on ära reguleeritud laskekõlbmatute relvade käitlemine. Eelkõneleja juba siin tõi need asjad kõik riburada pidi välja, mul ei ole neid vaja hakata siin uuesti üle käima.

Jah, selles keeledebatis nagu tahetakse kõrvale jätta see, me oleme ka siin rääkinud sellest, et uus relvaseaduse redaktsioon või see muudatus karmistab praegust situatsiooni, kui me räägime keelenõuetest. Kui täna võib relvaeksamit sooritada ükskõik mis keeles, siis tulevikus tuleb praktiline osa sooritada eesti keeles ja teoreetilist osa saab tõepoolest teha tõlgi abil. Aga mida me siis tahame? Kas me tahame seda, et relvaeksamil me saame võib-olla n-ö mittepiisavas või puises eesti keeles vastuseid küsimustele? Või me tahame näha seda, et isik, kes tuleb teoreetilist relvaeksamit sooritama, saab relvaseaduse mõttest ja sisust aru, ta saab aru nendest nõuetest, mida relvaseadus kehtestab. Aga seda, nagu me teame, on ikkagi kõige parem edasi anda emakeeles või keeles, mida vallatakse. Kui see toimub tõlgi abil, siis ka eksami vastuvõtja saab veenduda selles, et isik, kes on eksamil tulnud, tõepoolest valdab seda teemat. Maailm avardeb, meile tuleb järjest juurde inimesi teistest riikidest, alates ameeriklastest ja lõpetades meie lähinaabrite soomlastega, kes asuvad siia elama elamisloa alusel, aga neil on ka soov ja tahe omada Eestis relvaluba. Miks me peame nende elu siis selles mõttes keeruliseks tegema, et nad ei saa siin tegelda oma hobidega, olgu see hobi siis sportlaskmine või jahipidamine.

Küll aga on oluline see, mida varasemates menetlustes on üritatud keelenõudega siduda, see on

lojaalsusnõue. Ma veel kord väidan: lojaalsust ei tagata keeleoskuse kaudu. Selleks on vaja anda julgeolekuasutustele ja korrakaitseasutustele võimalus ja õigus tagada lojaalsus või ka üldine seaduskuulekus. Aga see on hoopis teine teema. Küll aga on käesolev relvaseaduse eelnõu avardanud võimalusi hinnata ka ohtu riigi julgeolekule ja avalikule korrale ning siis kas keelduda relvaloa väljastamisest või tühistada olemasolev relvaluba. Pahatihti me pörkume aga hoopis teise probleemiga, mille üle me siin debateerime: ega me selle n-ö tööriistakohvri avardamisega ei anna hoogu politseiirigi vohamisele või totaalsele jälitamisele. Nii et ka siin tuleb leida tasakaal, kui palju ja milliseid õigusi me nii julgeoleku- kui ka korrakaitseasutustele anname.

Härja Milling kirjeldas hästi elavalt ohuga seonduvaid situatsioone.

Palun kolm minutit juurde!

14:58 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaaega.

14:59 Raivo Aeg

Meil käib siin igal aastal hulgaliselt jahil või laskevõistlustel välismaalasi, kes ei mõista mitte sõnagi eesti keelt. Nad saavad jahil suurepäraselt hakkama, nad saavad suurepäraselt laskevõistlustel lasketiirudes hakkama. Samamoodi on meil võimalus, et kui näiteks välismaa jahimehel, kes tuleb Eestisse suurulukijahile, ei ole suuruluki laskekatse tunnistust või ta ei ole seda katset sooritatud, siis ta saab seda teha siin Eestis lasketiirus. Nende laskekatsete sooritamine on läinud ilma tõrgeteta. Nii et keeleoskus suhtlemisel metsas, spordivõistlustel või lasketiirus ei ole mitte mingisugune märkimisväärne probleem.

Nüüd enesekaitseteema. No kuulge! Kui on konfliktsituatsioon, mis nõuab relva kasutamist, siis ei peeta pikki läbirääkimisi, et veenduda kellegi tahtes või mittetahtes. Otsustamine toimub mõne sekundi või sekundi murdosa jooksul ja selles mängib väga olulist rolli intuitsioon. Teiseks on väga oluline, et isik, kellel on relv, kes on suurem ohuallikas, väga selgelt teaks, mis on enesekaitse ja mis on enesekaitsepiiride ületamine. See peab olema selge. Seda ei hakata talle selgeks tegema läbirääkimiste käigus, kui tal on vaja juba relva kasutada.

Minu arvates on selles relvaseaduse eelnõus hästi oluline ikkagi ka see, et nüüd on bürokraatiat oluliselt vähemaks jäänud. Kas või seesama asi, millest siin juttu oli, et enam ei pea relvaluba igal pool kaasas kandma. Ka paberivaba jahi mõiste on toodud sisse. Me ei tekita juurde õigusrikkujaid sellega, et kui inimesel formaalselt mingit paberit ei ole hetkel rahakoti vahel või taskus, siis oleks võimalus vormistada mingisugune kas relvakandmise või jahipidamisnõuete rikkumine. Seda on juhtunud, see ei ole laest võetud väide. On olemas täiesti reaalsed näited, kui me oleme tekitanud selliseid õigusrikkujaid, kuigi tegelikult mingit rikkumise koosseisu sisulises mõttes ei olnud.

Mina arvan küll, et seda relvaseadust peab toetama, see on hea samm edasi. Mul ei ole midagi selle vastu, et Siseministeerium alustab relvaseaduse uue tervikteksti väljatöötamist, kuna tõepoolest on tänases redaktsioonis sees erinevad muudatused, mida on läbi aegade tehtud. Kohati on täiesti selge, et relvaseadus on muutnud jälgitavuse ja tõlgendatavuse mõnes mõttes raskeks. Nii et selguse mõttes ootame huviga, milline on relvaseaduse uus terviktekst. Aitäh!

15:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Läbirääkimisi jätkab Külliki Kübarsepp Eesti Vabaerakonna fraktsioonist. Palun!

15:02 Külliki Kübarsepp

Head kolleegid! Selle arutelu põhjal võib täheldada, et päris palju asju on meil omavahel jäänud läbi rääkimata, kas siis relva kasutamise ja hoiustamise meetodid või see, kellel võib relv olla, miks see võib olla ja mis tingimustel võiks seda omandada. Ma ei tea, kas te neid ettekandeid kuulates panite seda tähele, aga ma loodan, et siin ei antud teada varsti algavast mingisugusest mässust. Ma arvan, et see ei ole see koht ja see ei ole sellise teemaga arutelu, kus selliseid sõnumeid edastada. Keegi ei ole selle eelnõu raames hakanud massiliselt relvi ära korjama. Ma ei saa aru, kust sellised hüsteerilised ja dramaatilised väited võetakse. See on meie ühiskonna teadlik eksitamine ja sellist asja me ei tohi lubada. Ma ei saa aru sellest, et kui me räägime, et korduvate õigusrikkujate kontroll muutub oluliselt lihtsamaks ja efektiivsemaks, miks siis öeldakse, et nüüd tehakse neile liiga. Ma arvan, et kui tavaõigusrikkumiste kontroll on probleemiks, siis ei ole kindlasti õigustatud, et neil inimestel relv oleks.

Ma toon esile ka selle aspekti, et rahuajal me peaksime eeldama – vähemalt mina isiklikult seda teen –, et relva omamine on võimalus. Halb oleks öelda, et relv on mingil määral ka luksuse, aga ta ei saa olla tarbeese. Kui relv muutub tarbeesemeks, siis võib öelda, et ühiskonnas puudub igasugune turvatunne ja see olukord on tekkinud usaldamatusest. Kas seda genereeritakse teadlikult või tahtmatult, aga me saame ise seda muuta.

Vabaerakonna fraktsioon, vaatamata sellele, et eelnõus on mitmeidki mõistlikke ettepanekuid, ei toeta seda eelnõu. Me ei toeta seda just eesti keele nõude mittetäieliku rakendamise tõttu eksami sooritamisel. Eesti keel on Eesti riigi alustala. Eesti riigi 100. aastapäeval me peame seda meeles pidama ja iga seadusega seda põhimõtet kehtestama. Sest kui me väärtustame eesti keelt kõikjal meie asjaajamises, siis me väärtustame ka meie riigi alustalasid. Aitäh!

15:05 Aseesimees Enn Eesmaa

Kõik fraktsioonid on sõna võtnud, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek oli panna eelnõu 494 lõpphääletusele. Asume seda ette valmistama.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud relvaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 494. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Seaduseelnõu poolt hääletas 52 rahvasaadikut, vastu oli 33, erapooletuid ei olnud. Vabariigi Valitsuse algatatud relvaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 494 on seadusena vastu võetud.

4. 15:08 Laevade ballastvee ja selle setete kontrolli ning käitlemise 2004. aasta rahvusvahelise konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu (557 SE) teine lugemine

15:09 Aseesimees Enn Eesmaa

Alustame Vabariigi Valitsuse algatatud laevade ballastvee ja selle setete kontrolli ning käitlemise 2004. aasta rahvusvahelise konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu 557 teist lugemist. Palun ettekandeks kõnetooli keskkonnakomisjoni esimehe Rainer Vakra!

15:09 Rainer Vakra

Austatud juhataja! Enne kui me jõuame "Kultuuripoliitika põhialusteni aastani 2020", peatume korra ühel rahvusvahelisel keskkonnakonventsioonil. Vabariigi Valitsus algatas 2017. aasta 4. detsembril laevade ballastvee ja selle setete kontrolli ning käitlemise 2004. aasta rahvusvahelise konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu, mille eesmärk on merekeskkonna kaitse laevade ballastvee kaudu edasi kanduda võivate võõrliikide eest. Eelnõu esimene lugemine lõpetati siin saalis 17. jaanuaril 2018, muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 31. jaanuar kell 16. Selleks tähtjaks, head kolleegid, muudatusettepanekuid ei laekunud. Keskkonnakomisjon arutas eelnõu teise lugemise ettevalmistamist ühel istungil, 8. veebruaril 2018. Tegime seal ka menetluslikud otsused. Otsustasime teha ettepaneku võtta eelnõu 557 teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda tänaseks sõbrapäevaks ehk 14. veebruariks ja viia läbi lõpphääletus. Mõlemad otsused tegime konsensusega. Aitäh!

15:10 Aseesimees Enn Eesmaa

Kuna tegemist on välislepingut puudutava eelnõu teise lugemisega, siis on ettekandjale võimalik esitada kuni kaks suulist küsimust. Te ei taha isegi esimest esitada! Lugupeetud ettekandja, aitäh teile! Nagu te kuulsite, muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 557 lõpphääletus ja minuti või poolteise pärast me seda teemegi.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud laevade ballastvee ja selle setete kontrolli ning käitlemise 2004. aasta rahvusvahelise konventsiooniga ühinemise seaduse eelnõu 557. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Seaduseelnõu toetas 70 rahvasaadikut, erapooletuks jäi 1, vastu ei olnud keegi. Seadus on vastu võetud.

Austatud kolleegid, paljud teist juba aimasid, mis nüüd saab. Juhataja võtab kümneminutilise vaheaja, et põhiseaduskomisjon saaks koguneda ja meile istungi alguses esitatud Riigikogu avalduse veel kord läbi lugeda ja selle menetluse otsustada. Jätkame tööd kell 15.24.

5. 15:24 "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020". 2017. aasta täitmise aruanne

15:24 Aseesimees Enn Eesmaa

Riigikogu põhiseaduskomisjon töötas küll ennaktempos, kuid mis lubatud, see lubatud. Ja lubatud oli kümneminutiline vaheaeg. Nüüd jätkame tööd. Järgmine päevakorrapunkt on "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020" läinud aasta täitmise aruanne. Ettekandeks tuleb kõnetooli kultuuriminister Indrek Saar. Ma tuletan teile meelde, kuidas selle päevakorrapunkti arutelu käib. Kõigepealt on ministri ettekanne kuni 30 minutit, siis küsimused. Riigikogu liige võib ettekandjale esitada ühe suulise küsimuse. Järgnevad läbirääkimised, kus sõna saavad võtta fraktsioonide esindajad. Lugupeetud minister, palun!

15:25 Kultuuriminister Indrek Saar

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Head kultuurihuvilised! Eesti Vabariigi 100. aasta juubelinini on jäänud poolteist nädalat. Kümne päeva pärast võime öelda: meie riik on 100-aastane ja meil on vabadus küsida, mis on meid need 100 aastat üleval hoidnud. Mis on Eesti riigi süda? Kust algab Eesti?

Kui 1992. aastal vaieldi uue põhiseaduse üle, ütles Liia Hänni siitsamast, kus mina praegu seisan: "Väga paljudes meile läkitatud kirjades on olnud arvamus, et põhiseaduse eelnõu ei sätesta meie riigi eesmärki, milleks peaks kindlasti olema ka eesti rahvuse ja kultuuri säilimise tagamine." Kirjadel oli mõju. Põhiseaduse preambulis lisati lause, mida võiks käsitada Eesti riigi ideena: selles öeldakse ka, et Eesti riik peab tagama eesti kultuuri säilimise.

Mulle tundub, et peame nendele kirjutajatele tagantjärele äraütlemata tänulikud olema. Sest kui mõelda ajale veel mõni aasta tagasi, siis kippus kogu riigi pidamise mõte pahatihti kinni jooksuma lihtsustatud Exceli tabelisse. Riigi ülimalt eesmärgiks kuulutasime majanduskasvu, mida mõõdetakse SKT-ga, ja mille teenistuses olevana nähti ka kultuuri. Seda – tihtipeale inimlikul ahnusel põhinevat tarbimishullust – jutlustati nii valitsuse pressikonverentsil kui ka siin saalis põhjalikult ja pikka aega. Mul on hea meel, et see diskursus, nagu mu hea eelkäija armastas öelda, on nüüd läbi ja juubeliaastaks suudame riigi pidamise mõtet veidi avaramalt ja küpsemalt käsitleda. Kui soovite, siis holistilisemalt. Ikka põhiseaduse vaimus.

Eesti ei ole protsendiriik, kus kultuur ei ole eesmärk, vaid paremal juhul vahend majanduskasvu edendamiseks, halvemal juhul lihtsalt üks ajaviitevorm. Eesti on kultuuririik, mille edukus põhineb meie inimeste loovusel. Eesti mõte on Eesti kultuur. On muidugi ka neid näiteid, kus mõni erakond nimetab ennast sõnades küll suurimaks Eesti sõbraks läbi aegade, kuid jutlustab nõukogude korra nostalgiat, ähvardab sulgeda teatreid ning teatab, et Eesti kultuuris ei ole kogu taasiseseisvuse aja mitte midagi olulist sündinud. Paratamatult meenuvad Anton Hansen Tammsaare sõnad, kes 1919. aastal – ehk ajal, mil alles võideldi meid iseseisvaks – kirjutas irooniliselt: "O, me salalikud! O, me silmakirjalised! Igal pool paistaks nagu päris Eesti kultuur. Ainult vana on auväärne, ainult vanadus on väärdumata tõestus. Ainult vanavaral on tõsine kultuuriväärtus. Me nutame, õhkame, karjume mineviku pärast, aga olevik on ainult purustamise väärt."

Eesti kultuuripoliitika aluseks on kaks veendumust. Esiteks, meie kultuur on riigi hoida. Ma tean, et maailmas on riike, kus kultuurielu on jäetud puhtalt turumajanduse hoolde, kuid Eestis pole see kunagi nii olnud ega tohi ka kunagi olla. Me oleme väikeriik ning siin ei ole lihtsalt teistmoodi võimalik. See aga tähendab, head kohalviibijad, et Eesti kultuuri hoidmine ei ole ainuüksi Kultuuriministeeriumi ülesanne, vaid meie kõigi. Teiseks, riik peab toetama, aga ei tohi ette kirjutada. Riigi ülesanne on pakkuda raamistus, kus saab kultuur sündida, kuid see peab olema vaba ja pidevalt elav. Me oleme kohe 100-aastased, aga see ei tähenda, et me peaksime Eesti riigist ehitama mausoleumi.

See kõik pole Kultuuriministeeriumi sisekommunikatsioon. Meenutagem veel kord neid kirjasaatjaid, kes 1990-ndate alguses ummistasid selle hoone postkastid. Nende sõnum oli: Eesti riik peab kaitsma oma kultuuri. See on olnud saja aasta jooksul selle rahva tahe. Ja meie oleme siin selleks, et teostada

rahva tahet. Vabadus ja iseseisvus ei tähenda esmajoones mitte majandus-, vaid kultuurikeskkonda. Eesti riigi mõte ei ole aktsiisimäärades, tariifides ega protsentides, Eesti riigi mõte on olnud algusest peale, on täna ja on ka tulevikus meie kultuur.

Eestil läheb hästi ja nii läheb hästi ka Eesti kultuuril. Mitte kunagi varem pole meie rahvas olnud nii jõukas, riik nii kaitstud ja kultuur nii armastatud meie kodumaal ja tunnustatud ka rahvusvaheliselt. Seda kinnitavad ühelt poolt muuseumi-, teatri-, kino- ja kontserdikülastajate statistika ning ka meie loojate edu kõikjal maailmas.

Eesti riigi kohus on oma kultuuri ka mujale maailma viia. "Suurrahvas võib ennast maksma panna ka maavarade ja sõjaväega, kuid väikerahva jaoks on see ainuke võimalus end globaalsel laadaplatsil nähtavaks teha," kirjutas Valdur Mikita raamatus "Lindvistika ehk Metsa see lingvistika". Eesti riigi ja kultuuri nähtavaks tegemisel oleme tõesti edukad olnud. Näiteks Veneetsia biennaalil külastas Katja Novitskova näitust rekordiliselt 40 000 inimest, mainekal New Yorgi Performal oli Eesti fookusriigiks, Paavo Järvi Eesti Festivaliorkester toob kontserdisaalid puupüsti täis kõikjal maailmas ning Arvo Pärt on seitsmendat aastat järjest maailmas enim esitatud nüüdisaegne helilooja. Lisaks pälvis NO99 Euroopa teatrimaailma Oscari, auhinna European Theatre Prize New Realities. Rooma tähtsaimas muuseumis avati Konrad Mäe suur retrospektiivnäitus ning tänavuse Londoni raamatumessi üks fookusriike on Eesti. Need on vaid mõned näited sellest, kuidas Eesti kultuur on maailmas suutnud huvi ja vaimustust esile kutsuda.

Head Riigikogu liikmed! Vastutus Eesti kultuuri edu eest on eelkõige loomeinimestel ja ka neil, kes aitavad loodut hoida ja arendada. Riik on neile toeks olnud, pakkudes avatud, salliva ja hooliva riigina soodsat loomekeskkonda. Riik püüab olla hea koostööpartner, kes väärtustab kultuurivaldkonna töötajaid hüppelise palgatõusuga.

Lääneriikide kogemused näitavad, et majandus kasvab siis, kui elanikud on haritud, ühiskonnas on jõukust ja kultuurile ligipääs võrdsemalt jagatud, kui riik on turvaline. Seega ei saa nende valdkondadega tegelemist edasi lükata. Ka Kultuuriministeeriumi üheks vastutusala olev loomemajandus on tänapäevases maailmas kasvav majandusharu ja igasugune edukas majandus vajab järjest enam loovust. Seetõttu oleme otsinud uusi võimalusi, kuidas anda hoogu juurde loova majanduse arengule ning olla toeks meie ettevõtetele. Nii korraldasime eelmise aasta augustis ajaloos esimese kultuuriministri visiidi koos äridelegatsiooniga: augusti lõpus toimus Stockholmi visiit, mille eesmärk oli pakkuda Eesti loomeettevõtjatele võimalust tutvuda Rootsi edulooga ja aidata neil leida koostööpartnereid.

Alanud aastast töötab Kultuuriministeeriumis kultuuriekspordi nõunik, kelle ülesanne on välja töötada strateegiad, kuidas riik saaks veelgi enam abiks olla kultuurivaldkonna ekspordivõimekuse kasvule. Siinkohal tuleb rõhutada, et me vaatame kultuuri võimalusi majanduse arendamisel muidugi laiemalt kui vaid loomemajandus ja eksport. Pilootprojektina edukalt käivitunud Film Estonia toetuskava tarbeks oli 2017. aastal eraldatud miljon eurot. Esimeste tulemuste põhjal saame öelda, et iga investeeritud 1 euro avalikku raha on toonud Eestisse täiendavalt 1,1 eurot otsest maksutulu ja peaaegu 7 eurot kaudset tulu. Huvi toetuskava vastu on olnud suur ning toetuskava on hästi käivitunud. Seetõttu suurendasime käesolevast aastast toetuskava mahtu kaks korda ehk 2 miljoni euroni. Samuti käivitasime sellest aastast uue toetusmeetme, mille eesmärk on aidata kaasa selliste suuremahuliste kultuuri- ja spordiürituste korraldamisele Eestis, mida seni pole olnud siin võimalik korraldada – neid on tehtud väiksemas mahus või on teatud ettevõtmised pidanud korraldamise toetusmeetme puudumise tõttu lõppema. Jutt käib rahvusvahelistest olulise majandusliku mõjuga sündmustest, mille puhul laekub riiki maksutulu rohkem, kui on nende korraldamiseks vajalik toetus.

Lugupeetud rahvasaadikud! Loodetavasti olete jõudnud tutvuda ligi poolesaja lehekülje pikkuse aruandega. 2017. aasta aruande koostamisel arvestasime eelmisel aastal Riigikogu kultuurikomisjoni esitatud märkuste ja ettepanekutega. Peatükkide struktuuri ja sisu kajastatuse ulatust on laiendatud. Aruande struktuur koosneb kahest osast, mille esimeses osas antakse peatükkide kaupa ülevaade kultuuri- ja hariduspoliitika kujundamise ja elluviimise üldpõhimõtetest, kultuuri rahvusvahelistumise välissuunalistest tegevustest ning Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise olulisematest sündmustest.

Järgnevalt toon esile valiku olulisematest arengutest. Alustan kultuuritöötaja palgast. "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020" sätestab: "Riik võtab suuna riigiga töösuhtes olevate kõrgharidusega kultuuritöötajate ja kutsequalifikatsiooniga atesteeritud spetsialistide miinimumtöötasu tõstmiseks täistööaja korral Eesti keskmise palga tasemele." Kolm aastat tagasi tundus kokku lepitud eesmärgi

saavutamine paljudele võimatu ülesanne. Siis oli kultuuritöötaja miinimumpalk 731 eurot, aga Eesti keskmine 1070 eurot. Mahajäämus seega üle 30%. Sellest aastast suutsime kultuuritöötaja miinimumipalga tõsta 1150 euroni. Prognoositav selle aasta keskmine palk on 1280 eurot. Alampalga tõus on veidi üle 200 euro ehk 22%. Kolme aastaga on palk tõusnud 419 eurot ja prognoositava Eesti keskmisega on vahe vähenenud 10%-ni.

Siinkohal tuleb rõhutada, et Kultuuriministeeriumi ja Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsiooni, mida tuntakse ka TALO nime all, saavutatud palgakokkulepe on siduv vaid lepinguosalistele ja hõlmab ainult riigieelarvest palka saavaid kultuuritöötajaid. Kuid see on üleskutse kogu kultuurivaldkonna tööandjatele, eeskätt kohalikele omavalitsustele, et nad neid tasustamispõhimõtteid võimaluse korral järgiksid. Hea meel on tõdeda, et Eesti suurim omavalitsus on seda juba teinud, ning loodan, et tugevamaks muutunud omavalitsused – mis oli ju ka haldusreformi peamine mõte – tulevad palgatõusuga kiiresti järele.

Võimaldamaks vabakutselistel loovisikutel pühenduda loometööle, on riik viimastel aastatel leidnud vahendeid, et loomeliitude kaudu toetada kirjanikele ja kunstnikele palga maksmist. 2017. aastal toetati koos loomeliitudega 18 loovisiku tegevust, millele lisandus 2018. aastal mõlemale loomeliidule lisaraha kolme täiendava loovisiku toetamiseks.

Austatud rahvaesindajad! 2017. aasta laste ja noorte kultuuriaasta oli suunatud järelkasvu väärtustamisele nii looja kui ka publikuna, sidumaks kultuuri eri valdkondi ning koondamaks hulgaliselt mitmesuguseid ettevõtmisi väikestele ja suurtele. Sümboolselt just laste ja noorte kultuuriaastal rakendus 1. septembril huvitegevuse reform, mille eesmärk on tagada, et igal lapsel, olenemata tema elukohast ja vanemate rahakoti paksusest, peab olema võimalus saada osa huvitegevusest. Reformi tulemusena on juba suurenenud 7–19-aastaste laste ja noorte osalemine regulaarses huvitegevuses. Paranenud on teenuse kättesaadavus ja kvaliteet ning tagatud mitmekesisem valik kõigis Eesti piirkondades.

Toon mõned näited. Koostöös Tallinna Tehnikaülikooliga loodi Väätsal kosmosering. Elvas avati seikluskasvatuse, kalanduse ja jahinduse ringid ning väga populaarseks on saanud laste jooga. Hiiumaal on nüüd võimalik harjutada plokkflööti. Rõuges hakatakse noortele pakkuma uute võimalustena osalemist trummiringis ning karate-, poksi- ja parkuurimistrennis. Saaremaal avatakse sügisest muusikakoolis uus eriala: folkloori-pärimusmuusika haru. Valgamaa on loonud innovaatiliste lahenduste fondi ning korraldab *pop-up* huviringe, et välja selgitada noorte seas kõige populaarsemad. Sellest aastast on huvitegevuse toetusmeetme maht 15 miljoni eurot, millest 500 000 suunatakse katusorganisatsioonidele koostöö ja valdkonna ühistevgevuse arendamiseks. Toetust saavad katusorganisatsioonid peaks Haridus- ja Teadusministeerium teatavaks tegema homme.

Alanud 2018. aasta keskmis on Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tähistamine mitut aastat hõlmava "Eesti Vabariik 100" juubeli- ja kultuuriprogrammiga. 2018. aastal pööravad kõik Euroopa riigid oma erilise tähelepanu kultuuripärandile. Alanud on Euroopa kultuuripärandiaasta. See on suurepärane võimalus tõsta esile meie rikkalik kultuuripärand viisil, mis innustaks just noori ainelist kultuuripärandit väärtustama ja vaimset kultuuripärandit edasi kandma. Unistan sestap ka, et sel aastal saavad mõistliku lahenduse vaidlused "kala *versus* inimene". Muinsuskaitseametil tuleb pidada debatte keskkonnaametnikega, kes tahavad kultuuripärandi ja inimeste harjumuspärase elukeskkonna hävimise hinnaga sajandivanuse ja Eesti suurima hüdroelektrijaama Linnamäel ning ainukese tänini täielikult toimiva Hellenurme vesiveski igaveseks seisma panna. Ma väga loodan, et varsti jälle saabuvad valimised ei vii taas mõnda Riigikogu liiget kultuuripärandit täis joonistama või ministrit tegema ettepanekut mõne mälestise lammutamiseks. Selliste sigadustega mittetegelemine oleks väärikas kingitus vabariigile juubeli puhul.

Kokku on Eestis 2017. aasta lõpu seisuga 26 538 kultuurimälestist. 2017. aastal tunnistasin kultuuriministrina mälestiseks kaheksa objekti, neist üks on arheoloogiamälestis ja seitse Eesti 20. sajandi väärtusliku arhitektuuri näited. Muret tekitab asjaolu, et ehitismälestistest on väga suur hulk halvas või lausa avariilises seisukorras: uue hindamissüsteemi järgi tervelt kolmandik. Selleks, et Eesti kultuuripärand oleks paremini kaitstud, on Kultuuriministeeriumis valminud uus muinsuskaitseseadus, mis eelmisel nädalal läks avalikule arutelule ning jõuab lähikuudel Riigikokku. Muinsuskaitsereformi eesmärk on luua parem tasakaal mälestiste omanike kohustuste ja õiguste vahel, et tagada seeläbi kultuurimälestiste pikaajaline säilimine avalikkuse huvides.

Teine oluline märksõna on kultuuripärandi digitaliseerimine, mille tõstsime tähtsaks teemaks ka Eesti eesistumise ajal. Olulise tõuke digitaliseerimisele on andnud kindlasti ka 1. jaanuarist 2017. aastal Eestis

kehtima hakanud säilituseksemplari seaduse alusel väljaannete digitaalselt säilitamise kohustus. Kehtestasime selle esimese riigina maailmas.

Materiaalse kultuuripärandi juurest on hea edasi liikuda rahvakultuuri juurde. Valdkonna arendustegevuses on prioriteetideks vaimse kultuuripärandi hoidmine ja väärtustamine, laulu- ja tantsupeo traditsiooni kehtmine ning arengueelduste loomine tegevustoetuse abil rahvakultuuri keskseltsidele ning olulistele piirkondlikele organisatsioonidele.

Väärtustamaks meie mitmekesisist pärimuskultuuri, toetame seitset kultuuriruumide programmi. Need on Setomaa, Kihnu, saarte, Peipsiveere, Mulgimaa, Vana-Võromaa ja Virumaa programm. Nii innustame kogukondi tegema koostööd ja tugevdama identiteeti, hoidma piirkondadele omast kultuurilist ja keelelist eripära, sealset elulaadi ja tavasid, kombeid ja oskusi. 2018. aastal tõstisime Rahvakultuuri Keskuse analüüsi ja ettepanekute tulemusel kultuuriprogrammide rahalist kogumahtu 28% ja see ulatub nüüd ligi poole miljoni euroni.

2017. aasta rahvakultuuri valdkonna suursündmus oli kahtlemata XII noorte laulu- ja tantsupidu "Mina jään". Peol esines kokku 36 000 noort. Laulupeol osales 794 laulu- ja pillikoori, tantsupeol 585 rahvatantsu- ja võimlemisrühma ning pillipeol 49 kollektiivi. Noorte võimekust iseloomustab ka ühe tantsupeo etenduse ärajäämisel korraldatud spontaanne asendustantsupidu Vabaduse väljakul. See on kindlasti hea näide sellest, kuidas lapsed ja noored on loovad ning tahavad luua. Antagu vaid võimalus! 2017. aastal toetas Kultuuriministeerium 24 etendusasutust, sh 13 eraetendusasutust, kaheksat riigi osalusega sihtasutust, kaht munitsipaalteatrit ning avalik-õiguslikku Rahvusooperit Estonia. Statistika tuginedes võib öelda, et suurenesid nii teatrite tegevustoetused, teenitud piletitulu, mängitud etenduste kui ka publiku arv. Märtsis avasime renoveeritud Ugala teatrihoone ning ka mitmed teised teatrid said eelmisel aastal rõõmustada uuenduste üle, mis muudavad töö sujuvamaks nii loomingulistel kui ka tehnilistel töötajatel ja teevad teatrikülastuse mugavamaks ka publikule. Nii lõpetati lavaremont Vanemuise teatri suures majas ja Endla suures saalis.

Kultuuriministeerium toetab filmide tootmist ja levitamist peamiselt Eesti Filmi Instituudi kaudu, kes korraldab taotlusvoore ning kellel on selgelt välja kujunenud skeemid filmitootmise toetamiseks alates stsenaariumi ja filmiprojektide arendusest kuni tootmise ning levitamiseni. Aastal 2017 oli Eesti Filmi Instituudi eelarve 8,3 miljonit eurot, millest toetati filmide tootmist 2,75 miljoniga ning lisaks "Eesti Vabariik 100" filmiprojekte 3,8 miljoniga. Filmide tootmine saab sellel aastal kasvikuks 350 000 eurot vastavalt riigieelarve kokkulepetele. Rahvusvahelistumise kontekstis oli üks 2017. aasta suursündmusi 28. aprillil pikalt läbi räägitud Eesti ja Prantsusmaa vahelise filmialase koostöölepe allkirjastamine. 2017. aastal toetas Kultuuriministeerium kolme riigi osalusega sihtasutust helikunsti valdkonnast: SA Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, SA Eesti Kontsert ja SA Eesti Filharmonia Kammerkoor, lisaks 11 valdkonna tugiorganisatsiooni ja kollektiivi, kellest kõige uuemad – 2015. aastal riigi ja erasektori koostöös loodud SA Pillifond ja Eesti Festivaliorkester – kinnitasid oma tegutsemissuunal jõuliselt kanda ning nende töö tulemused ületasid esialgsed ootused. Eesti Pillifond andis 2017. aastal konkursi korras Eesti tippinterpretidele kasutada seitse hinnalist keelpilli. Pillivalikusse lisandus esimene annetatud instrument, legendaarsele Vladimir Sapožninile kuulunud üle 400 aasta vanune viiul. Eesti Festivaliorkester Paavo Järvi juhtimisel viibis 2017. aasta augustis-septembris esimesel rahvusvahelisel kontserdireisil, andes neli menukat kontserti Põhjamaade mainekaimates saalides. Samuti salvestas orkester esimese albumi. Eesti tutvustamine rahvusvahelisel areenil jätkub käesoleval aastal, juba on antud kontserdid Brüsselis, Zürichis, Kölnis, Berliinis, Viinis ja Luxembourgis.

Kirjandusest, kirjastamisest ja raamatutest rääkides toon välja Eesti kirjanduse väljapaistvuse suurendamise ning noorte lugemisharjumuse parandamise. Eesti kirjandus saab maailmale arusaadavaks tõlgete kaudu. Eelmisel aastal tõlgiti 56 meie kirjandusteost 15 keelde. Väga olulise tõuke annab kindlasti aprillis toimuv Londoni raamatumess, kus Eesti on koos Läti ja Leeduga fookusriik. Riik on püüdnud hoolitseda selle eest, et lapsed ja noored leiaksid endas raamatusõbra ja kirgliku lugeja. Lastekirjanduse keskusel ja Kultuuriministeeriumil on tore traditsioon kinkida kõikidele Eestis sündivatele lastele raamat. "Eesti Vabariik 100" programmi raames kingitakse "Pisike puu" ka igale 2018. aastal välisriigis sündinud ja rahvastikuregistrisse kantud Eesti kodaniku lapsele. Lugemisharjumuse suurendamiseks ning raamatute kättesaadavuse tagamiseks on oluline roll raamatukogudel. Eestis toimib kõikide kasutajate huvidest ja vajadustest lähtuv raamatukoguvõrk, mille moodustavad 941 rahva-, kooli-, teadus- ja erialaraamatukogu, sh 536 üldkasutatavat rahvaraamatukogu. Rahvaraamatukogusid kui mitmefunktsioonilisi keskusi on aasta jooksul külastatud umbes 5,5 miljonit korda.

Kunstivaldkonna jaoks oli 2017 oluliste versta-postideni jõudmise aasta: osaleti kaalukatel rahvusvahelistel kunstisündmustel ja viidi läbi institutsionaalseid ümberkorraldusi. Aasta lõpul asutasid Eesti Kunstnike Liit ja Kultuuriministeerium Kunstihoone sihtasutuse, mis korraldab Tallinna Kunstihoone näituse tegevust.

Rahvusvahelisel areenil on kujutav kunst, viimastel aastatel peamiselt just noorem kaasaegne kunst, üks Eesti kultuuri nähtavamaid saadikuid. 56. Veneetsia kunstibiennaali Eesti paviljoni näitus – kunstnik Katja Novitskova projekt "Kui sa vaid näeksid, mida ma su silmadega näinud olen" – kogus, nagu juba öeldud, rekordilised 40 000 külastajat. Novitskova teine suurem näitus lõppenud aastal, juunist novembrini kestnud "Earth Potential" New Yorgi linnavalitsuse pargis Manhattani, oli esimene sellise mastaabiga Eesti kunstniku rahvusvaheline avaliku ruumi kunstiprojekt. Ja kui Veneetsia biennaalil osales Eesti oma paviljoniga juba 11. korda, siis New Yorgi maineka *performance*-kunsti festivali "Performa 17" fookusriigina ülesastumine oli ainukordne võimalus. Festivali kuraatorid valisid programmi kolm kunstnikku: Flo Kasearu, Kris Lemsalu ja Anu Vahtra. Seal toimus ka loeng Eesti *performance*-kunsti ajaloost ja videoõhtu Eesti kunstist.

Natuke ka kultuuriajakirjandusest. Kultuuriministeeriumi asutatud ja toetatav SA Kultuurileht annab endiselt välja Eesti tähtsaimaid kultuuriajakirju ja -ajalehti. 2017. aastal lisandus väljaantavate ajalehtede nimekirja ka võrukeelne Uma Leht, 2018. aastal liitus Müürileht. Eelmisel nädalal 10. aastapäeva tähistanud Müürilehest on saanud oluline väljaanne kultuuriajakirjanduse maastikul, mida kinnitab ka Tartu Ülikoolis tehtud kultuuriajakirjanduse uuring. Müürilehel on oma kindel roll ja lugejaskond. SA Kultuurilehe alla minek tagab väärt ajalehele stabiilsuse, parema levi ja kindlustunde. Kantar Emori jaanuarikuu teleauditooriumi uuring näitab, et ETV on vaadatavuse poolest tõusnud liidripositsioonile. See on hea uudis, sest rahvusringhäälingul on oluline roll informatsiooni hea kvaliteedi ja tasakaalustatuse hoidmisel. Niinimetatud libauudiste ning manipuleeritud informatsiooni esiletõusu valguses peab Eesti Rahvusringhääling üheks olulisimaks mõõdikuks usaldusväärsust. Turu-uuringute AS-i uuringu kohaselt usaldas 2017. aastal Eesti Rahvusringhäälingut 69% küsitletutest. Eesti keelt kõnelevatest inimestest usaldab ERR-i 77% elanikkonnast, venekeelsest elanikkonnast vaid 52%. Sellest lähtuvalt on loomulikult üks suurimaid väljakutseid võita ka venekeelse elanikkonna usaldus. See tähendab, et eelmisel aastal valitud rahvusringhäälingu uus juhatuse ja nõukogu peavad leidma lahenduse, kuidas kasvatada muukeelse elanikkonna huvi ETV+ vastu ja suurendada kanali vaatajaskonda.

Lõimumisvaldkonnas on suur väljakutse vähendada segregatsiooni ning hoogustada eri kogukondade koostööd. 2017. aastale tagasi vaadates on hea meel, et kultuurielu Narvas ja mujalgi Ida-Virumaal on märkimisväärselt elavnenud. Loomulikult tuleb Narvale soovida palju edu Euroopa kultuuripealinnaks kandideerimisel, loodame, et see protsess aitab kaasa Virumaa ja teiste Eesti piirkondade kultuurilasele koostööle. Ühise keeleruumi tekkimisele on kaasa aidanud keelekohvikud. 2017. aastal käivitati keele- ja enesearengukohvikud neljas maakonnas, ühtekokku 11 rühmas: Harjumaal, Ida-Virumaal, Tartumaal ja Pärnumaal. Lisaks pakuti keeleõpet rohkem kui 30 eesti keele ja kultuuri tundmise klubis. Käesoleva aastal jätkub töö Eesti keele majade loomisel Narva ja Ida-Virumaale.

Kultuuriministeeriumi haldusala olulisimaid sündmusi muuseumivaldkonnas oli 2017. aastal Eesti Filmimuuseumi avamine Tallinnas Maarjamäel. Uus hoone annab lõpuks võimaluse filmi võlumaailma kogu selle ilus külastajatele eksponeerida. Kultuuriministeerium on alates 2012. aastast enda haldusala muuseumivõrgustikku korrastanud ning muutnud muuseumide juriidilist vormi, lähtudes iga konkreetse muuseumi eripäradest ja kohalikest oludest. 2017. aastal alustasid tegevust SA Saaremaa Muuseum, mille kaasasutaja on Kuressaare linn, ning SA Eesti Meremuuseum. Harjumaal Muuseum anti üle Keila linnale.

Lugupeetud Riigikogu, lõpetuseks soovin eraldi peatuda arhitektuuril. Kantuna alanud Euroopa kultuuripärandi aastast, võeti jaanuaris toimunud kultuuriministrite konverentsil Šveitsis Davosis vastu deklaratsioon, mis kutsus üles avaliku ruumi planeerimisel käsitlema kultuuripärandit ja tänapäeva arhitektuuri ühtse tervikuna. Olemasoleva pärandi hoidmise kõrval peaksime üha enam väärtustama praegu loodavat ruumilist keskkonda, sest just sellest saab meie tuleviku kultuurilise iseteadvuse tugi. Üks näide, kuidas riik väärtustab terviklikku elukeskkonda kui olulist komponenti säästva arengu eesmärkide saavutamisel, on "Eesti Vabariik 100" raames ellu viidav programm "Hea avalik ruum". Selle eesmärk oli taasaktiveerida riigi 100. sünnipäevaks 16 Eesti linna keskvaljakud, peatänavad ja nende ümbrus. Arhitektuurivõistluste tulemusel valitud projekte on asutud realiseerima. Eesti Vabariigi

sünnipäeval, 24. veebruaril avatakse keskväljak Tõrvas, ehitus käib Valgas ja Põlvas. Ruumiloo me sünnib paljude osaliste ühiste pingutuste tulemusena. Vahel kipume valdkondlikke otsuseid tehes unustama, et meie otsustel on ruumiline mõju. Winston Churchill on öelnud: "Meie kujundame ehitised ja seejärel kujundavad ehitised meid." – "*We shape our buildings; thereafter they shape us.*" Ka väikesed ja argised ehitised, mis on loodud ruumiväärtusi arvestavalt ja elukeskkonda rikastavalt, tugevdavad koha eripära ning suudavad enamasti pakkuda ka laia valikut tegevusi ja liikumisvõimalusi. Eesti jaoks on ruumiline elukeskkond oluline rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamise instrument. Ruumiloo me mõjutab inimeste otsuseid elukohavalikul, perekonna kavandamisel, investeerimisotsuste tegemisel ja turismisihtkohtade valikul. Selleks, et Eesti ruumiline areng oleks teadlikum, lõime Riigikantselei juurde koostöös Eesti Arhitektide Liiduga eksperdirühma. Eksperdirühma töötulemused kujunevad sisendiks arhitektuurivaldkonnas ühiste tegevussuundade ja põhimõtete kokkuleppimisel. Need võiksid olla aluseks ka riigi arhitektuuripoliitika kujundamisel ja elluviimisel. Eksperdirühma vahearuande esitan valitsusele märtsis. Lõpuks pöördun tagasi oma lemmikteema juurde, milleks on meie kultuuriloojate väärikas tasustamine. Alguses andsin ülevaate sellest, millised on olnud viimaste aastate arengusuunad. Need on toimunud "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020" kehtimise ajal. Kui see arengukava aastal 2014 vastu võeti, oli hulk kriitikuid, kes ütlesid, et see dokument võib-olla ei olegi vajalik, ta on liiga üldsõnaline. Praktikuna pean aga tunnistama, et ilma selle arengudokumendita ei oleks me suure tõenäosusega kultuuritöötajate palkadega jõudnud siia, kuhu oleme jõudnud. Seega tahan ma väga tänada neid, kes selle dokumendi sünni taga seisis. Loodan, et kui me peatselt hakkame ühiselt ette valmistama kultuuri arengusuundi aastani 2030, siis suudame sinna vähemalt sama konkreetseusega kirja panna suuremad visioonid. Veel kord: tänan teid, kes te olite selle dokumendi sünni juures ja sellesse uskusite! Sellesse dokumenti uskuda oli põhjust. Täna tähelepanu eest!

15:52 Aseesimees Enn Eesmaa

Küsimused ministrile avab Jürgen Ligi.

15:53 Jürgen Ligi

Aitäh, härra minister! Ma olen aastate jooksul korduvalt kasutanud seda motiivi põhiseaduse preambulist, et kultuur on Eesti riigi ainus mõte. Teie alustasite oma kõnet selle tsiteeringuga, aga järgmistes lõikudes peatusite tükk aega sisuliselt anonüümsete poliitiliste oponentide mõnitamisel. Exceli tabelile oli seal vihje ja muud märkused. Öelge, kas selline kultuur on sisse kirjutatud ka kultuuripoliitika alustesse! Kas kultuur tähendabki parteilist ärapanemist ja üksteise mustamist? Ma tundsin ennast väga halvasti seda kuulates. Ma ei ole kunagi üheltki kultuuriministrilt kuulnud nii rämepropagandistlikku sissejuhatust. Hiljem läks tekst küll tasakaalu. Kas see on selles dokumendis kirjas?

15:54 Kultuuriminister Indrek Saar

Ma tänan küsimuse eest! Ma ei viidanud ühelegi konkreetsele poliitikule, ei nimetanud ühegi konkreetse poliitiku nime ega ühegi erakonna nime. Kui te tundsite ennast puudutatuna, ju siis oli põhjust.

15:54 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Yoko Alender!

15:54 Yoko Alender

Hea juhataja! Minister! Teie sissejuhatuses kõlanud väga kitsas käsitlus kultuurist on tõesti kahetsusväärne. Minu teada ei kasuta sellist lähenemist enam suurem osa mõtlejatest. Ülejäänud kõne viitas õnneks küll oluliselt laiemale käsitlusele. Minu küsimus puudutab aga meie kultuuripärandi digiteerimist. Kultuuripoliitika alusdokumendis on seatud eesmärgiks väärtuslik osa sellest digiteerida ja muuta avalikkusele kättesaadavaks. Milline edu on seda saatnud? Kuuldavasti ei ole neid eesmäärke tänaseks saavutatud. Te räägite juba uue dokumendi koostamisest. Kuidas töö digiteerimise vallas edeneb ja kes vastutab seni tegemata jätetu eest?

15:55 Kultuuriminister Indrek Saar

Täna küsimuse eest! Mul väga hea meel, et me oleme ühte meelt. Tänapäeval tõepoolest ei käsitata kultuuri nii kitsalt ja seda ütlesin ma ka oma kõnes. Mul on väga hea meel, et me juubeliaastaks oleme astunud suure sammu edasi selle määratlemisel, kuidas mõista kultuuri rolli ühiskonnas. Me vaatame sellele ühiskonnana nüüd märksa laiemalt.

Mis puutub kultuuripärandi digiteerimise hetkeseisu, siis 2014. aastal, kui "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020" vastu võeti, oli see plaan mõnevõrra vähem ambitsioonikas kui see, mis tänaseks on valmis saanud. Tol ajal nähti ette kolm korda väiksemat ressursimahtu, kui praegune plaan ette näeb. 2018–2025 vist oli see teostamise aeg ... Ei, 2023 – ütle nüüd, sogan siin vist aastanumbritega. Aga tõepoolest, seal oli kirjas, et 2018. aastaks tehakse see ära. Põhimõtteliselt oleks saanud ära teha küll, aga oleks olnud oluliselt viletsam variant. Seda on tõdenud kõik inimesed, kes on olnud eri töörühmades nii valdkonna poole pealt kui ka ministeeriumide poole pealt. Nii Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kes on kogu selle tehnoloogilise poole ekspertiisi lauale toonud, kui ka Haridus- ja Teadusministeerium, kes vaatab, et lahendus oleks võimalikult hästi rakendatav – mõlemad on tõdenud, et on väga hea, et me ei kiirustanud, et me ei läinud uisapäisa tegema. Oleksime saanud märksa vähem sama ressursi eest ja oleksime teinud märksa rohkem huupi. Selle analüüsi kohaselt on kõik rahul, et ei mindud kiirustades tegema.

Loomulikult võib öelda, et äkki oleks võinud 2014. aastal, kui see eesmärk seati, ette näha, et see kõik võtab kauem aega. Paraku on kaasaegse tehnoloogia puhul ikka nii, et alguses tundub, et kõik on väga kiiresti tehtav, aga kui asjasse süvenetakse, siis saadakse aru, et töö võtab rohkem aega ja rohkem ressursi, kui tahta seda hästi ja korralikult teha. Ma usun, et see variant, milleni me oleme nüüdseks jõudnud, on hea. See on võib-olla isegi jupi jagu parem, kui me 2014. aastal unistasime.

15:57 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Herkel.

15:57 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Te rääkisite kultuuriekspordi nõuniku töölevõtmisest. Mulle tuleb kohe meelde, et eile oli välispoliitika arutelu ja räägiti sellest, et kogu välismajandus võiks olla teise ministrikohaga viidud Välisministeeriumi alla. Siin on teatav haakuvus. Kui ma loen aruande üheksanda lehekülje lõppu, kus on viide EAS-iga koostöös tehtud Eesti kultuuri rahvusvahelistumise ja ekspordi uuringule eri valdkondades, siis jääb see kuidagi väga uduseks. Ma ei loe siit välja, mis see ikkagi on ja mis on järeldused peale selle, et tuleb uus inimene tööle võtta ja asjaga edasi tegeleda. Ehk te seletaksite?

15:58 Kultuuriminister Indrek Saar

Jaa, me oleme näinud, et kogu selle rahvusvahelistumise süsteemne koordineerimine on midagi, mis aitaks tegelikult oluliselt kaasa. See puudutab nii seda, et me valdkonnasiseselt leiaksime võimalikult hästi üles need, kellel on huvi, ambitsiooni ja potentsiaali, kui ka sedasama, millele sa just viitasid: et see haakub kõikide meie muude välispoliitiliste tegevustega. Kui me tegeleme kultuuri ekspordiga, siis see ei tohi olla lihtsalt asi iseenesest, vaid me peame leidma võimalikult palju sildu välispoliitika, meie majanduse ekspordivõimekuse ja Eesti tuntuse laiema tutvustamise abil. Seepärast ongi tööle võetud kultuuriekspordi nõunik, kes selle kaardistusega tegeleb. See uuring, millele sa viitasid, on EAS-i tellitud uuring. Läbi viis selle Civitta Eesti AS. See on valmis ja meie kodulehel ka üleval. Osas valdkondades on arutatud, kas see uuring kajastab valdkonda piisavalt ülevaatlikult. Kõik järeldused, mis seal kirjas on, ilmselt seetõttu päris sada protsenti töösse ei lähe.

16:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Keit Pentus-Rosimannus!

16:00 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea juhataja! Austatud minister! Minagi pean alustama sellest, et teie ettekande algus oli väga kibe ja puudutatuna ei tundnud end sellest mitte ainult kolleeg, kes sellele kõigepealt viitas, vaid tõenäoliselt kõik kultuurisõbrad, kes majanduskasvu teie eeskujul ei naeruväärista ja kultuurile ei vastanda, vaid seda oluliseks peavad. Mul on ausalt öeldes kahju, et te jätsite kasutamata võimaluse

oma ettekande sissejuhatuses sellisest väikesest ärapanemisest kõrgemale tõusta. Aga mu küsimus puudutab ühte osa Eesti kultuuri järelkasvust ja tingimusi, milles andekad noored oma talenti arendada saavad. Eesti ainsa muusikakeskkooli uue hoone valmimist – see hoone peab tagama tänapäevased õppetingimused – on ette valmistatud väga kaua. 2020. aastal peaks see uus hoone lõpuks valmis olema. Mis seisus see muusikakultuuri järelkasvu jaoks väga vajalik projekt praegu on?

16:01 Kultuuriminister Indrek Saar

Täna küsimuse eest! See, mis puudutab kultuuriharidust andvaid koole, ei ole paraku Kultuuriministeeriumi käealuses. Me püüame ennast nii palju kursis hoida kui võimalik ja olla oma ekspertidega nende arutelude juures, kui selleks on võimalus, aga kogu haridussüsteem on haridusministeeriumi koordineerida, kaasa arvatud sellised investeeringud. Teatav ühisosa on vaid Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia saali ehitusel, mida arutati 20 aastat. Lõpuks leiti kompromiss, et haridusministeerium leidis selleks raha eurovahenditest ja teiselt poolt läks appi kultuurkapital. Seega ei andnud Kultuuriministeerium selleks raha riigieelarvest planeeritavate investeeringutena, vaid kasutatakse summasid, mis kultuurkapitalile hasartmängumaksust eraldatakse kultuuriinvesteeringuteks. Aga koolide ehituse kohta peab küsima minu hea kolleegi Mailis Repsi käest.

16:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Krista Aru palun!

16:02 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Ma küsin SA Eesti Kultuurileht arengu kohta. Eelmisel aastal võeti Kultuurilehe alla Uma Leht, eelmise aasta lõpust ka Müürileht. Kas ministeeriumil on veel plaanis või vähemalt silmapiiril väljaandeid, mida võiks liita Kultuurilehe koosseisu? Ja mida tähendab siin teie kirjalikus aruandes välja käidud idee uuriva ajakirjanduse toetamisest? Mida see endas sisaldab?

16:03 Kultuuriminister Indrek Saar

Ei ole Kultuuriministeeriumil seda plaanis. Need asjad ei ole käinud niimoodi, et keegi Kultuuriministeeriumis luges eelmisel õhtul lehte ja mõtles, et oh, see on tore leht, võtame ta Sihtasutusse Kultuurileht. See on ikkagi Sihtasutuse Kultuurileht nõukogu otsus, kui ta sellist asja kavandab. Aga tõepoolest, selle üle, kuidas vahendeid ümber tõstetakse, kuidas vahendeid leitakse, on läbi räägitud Sihtasutuse Kultuurileht ja Kultuuriministeeriumi vahel. On olnud minu arust mõistlikke ettepanekuid ja on saadud kokkuleppele.

Mis puudutab ajakirjanduse teemat, siis see on olnud mõnda aega üleval pigem kultuurkapitali kontekstis. Sel teemal on eri formaatides arutatud. Paraku pean ütlema, et ei ole leitud lahendust, kuidas ajakirjanduse kvaliteeti kultuurkapitali abiga edendada. Ma usun, et need arutelud jätkuvad, aga seni ei ole küll ühtegi konkreetset kokkulepet ega teadmist, kuhu nende aruteludega jõutakse.

16:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Urve Tiidus!

16:04 Urve Tiidus

Aitäh, juhataja! Lugupeetud minister! Minu küsimus puudutab muinsuskaitset ja kultuuripärandit. Kultuuripärandi teema algatamine oli päevakorral, nagu siin aruandes on väga hästi välja toodud, eelmisel aastal, kui Eesti oli Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja. 2018. aasta on kuulutatud Euroopa kultuuripärandi aastaks, sest kõik liikmesriigid on ühte meelt, et kultuuripärandi roll moodsas ühiskonnas ja hektilisel ajal kasvab. See kõik on suurepärane. Aga küsimus on konkreetne. Üks Eesti vanimaid hooneid, väidetavalt isegi kõige vanem hoone on Põide kirik Saaremaal ja selle hinnalise pärandi säilimine on oluline mitte üksnes Saaremaale, vaid see lisab atraktiivsust kogu Eestile. Millist lahendust te ministrina näete selle renoveerimise toetamiseks? Väidetavalt ei ole luteri kirikule eraldatud finantsidel nn regionaalset mõõdet.

16:05 Kultuuriminister Indrek Saar

Luteri kirik muidugi teeb ise oma otsused, millist regionaalpoliitikat ta kavandab. Seda tuleb ilmselt küsida nende endi käest, mis neil plaanis on. Kui ma õigesti mäletan, siis Põide kirik on korduvalt saanud toetust nii pühakodade programmist kui ka Riigikogu täiendavaid eraldisi. Aga loomulikult, tegemist on suure kirikuga ja sinna oleks vahendeid veel vaja. Jään teile konkreetse vastuse võlgu, ma ei tea, mis seal ette võetakse.

Mis puudutab regionaalpoliitikat, siis kui me vaatame pühakodasid, siis nende puhul kõige suurem probleem on hajaasustus. Mida hajusam asustus, seda suurem on tõenäosus, et pühakodadega on mure. Kui kogudust enam ei ole või kogudus on väga väike ja mitteaktiivne, siis on nii nagu igasuguse kultuuripärandi puhul: mis ei ole kasutuses, mida ei hooldata, see kipub lagunema.

On peetud mitmeid arutelusid, mis on võimalikud lahendused, kui ühel hetkel selgub, et kogudust ei ole ja konfessiooni esindav katusorganisatsioon ütleb, et neil ei ole võimekust midagi teha. Mis on siis alternatiivid? Euroopas on erinevaid näiteid, mida sellistel puhkudel tehtud on. Eks me peame oma teed otsima, aga ma väga loodan, et Põide kirik suudetakse säilitada tulevastele põlvedele heas seisukorras ja me ei pea muretsema, mis tast pikas perspektiivis saab.

16:07 Aseesimees Enn Eesmaa

Külliki Kübarsepp, palun!

16:07 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea minister! Viimase aasta-poolteise jooksul oleme käsitlenud põlistalude jätkusuutlikkuse temaatikat ning teie ametkonnalt on tulnud selline lootus, et Keskkonnaministeeriumi ja Maaeluministeeriumi koostöös võiks luua maa-arhitektuuri programmi, mis ei hõlmaks ainult talusid, vaid ka teisi maal olevaid objekte, näiteks mõisaid jne. Kas te oskate öelda, kui kaugele selle programmiga on jõutud ja mis lähiajal plaanis on?

16:08 Kultuuriminister Indrek Saar

Maaeluministeerium on kirjutanud selle sisse ühte oma võimalikku dokumenti, mis on valitsuskabinetis korra arutelul olnud. Kui ma hakkan seda nime meelde tuletama, siis ma äkki ütlen valesti. Jätan selle ütle mata. Aga me tahaksime koostöös Maaeluministeeriumiga järgmisel aastal käivitada piloodi mahus 200 000 eurot. See on loomulikult riigieelarve läbirääkimiste küsimus, kas me saame kokkuleppele, aga meie ja Maaeluministeeriumi valmisolek on olemas. Me arvame, et see on äraütlemata vajalik.

16:08 Aseesimees Enn Eesmaa

Urmas Kruuse.

16:08 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväert minister! Siin aruandes on räägitud ka muusika ekspordist. Ma küsin sellise nooremate inimeste ehk popima muusika kohta. Pärimusmuusika kontekstis on juttu olnud Trad.Attack!-i rahastamisest, see on seotud ka meie riigi 100 aasta juubeliga. Kas Kultuuriministeeriumil on pikas vaates selge soov popmuusika ekspordi jõulisemalt ja paremini toetada? Meil on küll väga hästi korraldatud klassikalise muusika eksport, aga kas popmuusikat võiks oodata ees samasugune kuulsus? Ma pean silmas nii ministeeriumi enda seisukohta kui ka laiemat arutelu ühiskonnas.

16:09 Kultuuriminister Indrek Saar

No üldiselt kuulub see kategooriasse "loomemajandus". Me püüame neid arenduskeskusi ja neid katusorganisatsioone, kes nende huve esindavad, ühel või teisel moel toetada – kas otse või EAS-i kaudu. Näiteks seesama Trad.Attack!, mis teeb ju tegelikult maailmamuusikat – nii nad armastavad enda kohta öelda. See on siis folgi sugemetega popmuusika või kuidas iganes seda iseloomustada. Me püüame neid toetada just nimelt selle mõttega, et ühel hetkel võiksid mõned neist – enamiku puhul see tavaliselt ei juhtu – saavutada sellise tuntuse, et nad majandavad end ise ära, ja majandavad väga hästi ja toovad sellega ka täiendavat maksuraha Eestisse. Trad.Attack!, Maarja Nuut ning ka Curly Strings teevad ju katset selle žanri muusikaga välisturgudele minna. Nad on ette võtnud turneesid ja ka

ühekordseid esinemisi. Me oleme neid püüdnud kogu aeg toetada erinevate programmide raames ja teeme seda kindlasti ka tulevikus. Aga selge on see, et sümfooniaorkestri pidamine on luksus. Ilma selleta me Eesti kultuuriruumi üleval ei pea, aga sümfooniaorkester on suur ja sellega kaasnevad kulud on märksa suuremad kui popartisti kulud. Neid summasid üks ühele võrrelda ei ole kohane.

16:11 Aseesimees Enn Eesmaa

Tiit Terik.

16:12 Tiit Terik

Aitäh, härra juhataja! Hea minister! Eilse välispoliitikale keskendunud teema arenduse jätkuks ma küsin, kuna kultuuril on suur roll ka diplomaatias, milline on meil seis kultuuriatašeedega. Kui paljud meie välisesindused on kultuuriatašeedega kaetud? Milliseks te seda olukorda hindate? Kas meie soovid, õigemini teie soovid on suuremad, kui praegune olukord võimaldab?

16:12 Kultuuriminister Indrek Saar

Jaa, väga palju suuremad. Aga jah, alati tuleb ressursse arvestada. Praegu on meil kaheksa kultuuriatašeed. Kõik nad ei ole ametis täiskohaga, mõned töötavad osalise koormusega. Need osalise koormusega kohad on tekkinud viimase paari aastaga ja me oleme püüdnud leida täiendavat ressursi, et neid juurde teha. On tekkinud tunne, et ühes või teises kohas on tekkinud varasemast suurem huvi Eesti kultuuri vastu. Seesama eesmärk jälle: võib-olla on meil võimalik aidata rahvusvahelisele turule nii mõnigi Eesti tegija. Aga loomulikult, need on kõik püsikulud, mida tuleb väga hooliga enne kaaluda, kui järgmine otsus teha.

16:13 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Laine Randjärv!

16:13 Laine Randjärv

Aitäh, juhataja! Minister, te rääkisite oma kõne alguses teatud valdkondadest tõepoolest küllalt kibealt, ma isegi ütlesin, et kerge torkega. Ma arvan, et ennast ei peaks puudutatuna tundma konkreetseid isikuid saalis, kes küsimusi on esitanud, vaid kõik kultuuriga tegelevad inimesed. Selline tendentslik suhtumine ka vastuste puhul ei ole eriti soliidne. See oli nagu minu väikene remark. Aga küsida tahan hoopis huvitegevuse kohta. Oma kõnes te ütlesite, et seoses suurenenud toetusega raporteerib huvitegevus Eesti eri piirkondades uutest algatustest. Missugune on Kultuuriministeeriumi seisukoht: kas välja töötatud meetme rakendamine läheb selliselt, nagu plaan on? Ja mis seisus on traditsioonilised huvitegevuse valdkonnad?

16:14 Kultuuriminister Indrek Saar

Kui see meede koalitsioonileppesse kirjutati, siis me olime valitsuses koos Reformierakonnaga ja haridusminister oli Jürgen Ligi. Kui kõik ausalt ära rääkida, siis me tükk aega Jürgeniga arutasime, kuidas seda tegema peaks. Sai kokku lepitud, et selle kontseptsiooni töötab välja Kultuuriministeerium ja rakendab haridusministeerium. Selline saalomonlik otsus tol korral fikseeriti. Nüüd ongi nii, et meie töötasime kontseptsiooni välja ja haridusministeerium rakendab. Sestap puudub mul täielik ülevaade sellest, milline on vahetult traditsiooniliste rahvakultuuri alade ning uute ja huvitavate algatuste vahel. Meie oleme oma võrgustiku kaudu kogunud erinevaid näiteid ja me näeme, et mitmekesisust on tõepoolest juurde tulnud. Me teame, et on haaratud ka lapsi, kes varem huvitegevusega ei tegelenud. Milline on *summa summarum* kokkuvõtte, mis hõlmab ka spetsiifilisi küsimusi, sellest loodetavasti haridusministeerium mingi aja jooksul annab täieliku ülevaate, kasutades vahendeid, mis neil selle kontseptsiooni rakendamise käigus info kogumiseks on.

16:16 Aseesimees Enn Eesmaa

Aadu Must.

16:16 Aadu Must

Aitäh, hea juhataja! Austatud härra minister! Üks asi, mis mind sügavalt erutab ja mille eest ma tahan hakata ministeeriumi kiitma, puudutab ühte detaili ministeeriumidevahelises koostöös. Pean silmas pooltühjale rahvusraamatukogule täiendava rakenduse leidmist. Sinna võiks paigutada ka Rahvusarhiivi Tallinna osakonna. See oleks suurepärane näide kahe ministeeriumi tegelikust koostööst. Aga küsimus on selline. Kuigi Kultuuriministeeriumi rahvas ja Haridus- ja Teadusministeeriumi rahvas ja, oh imet, isegi Rahandusministeeriumi rahvas räägivad sellest kui peaaegu juba sündinud projektist ja kõik on õnnelikud, siis enne, kui ma saan kiitma hakata, tahan küsida: kas see on juba otsustatud asi? Kas seda konkreetset projekti ähvardavad veel mingid ohud, nii et see asi võib aia taha minna?

16:17 Kultuuriminister Indrek Saar

On selge, et rahvusraamatukogu on väga oluline osa meie ehituspärandist ja funktsioonid, mida ta täidab, on veelgi olulisemad. Seega, see maja peab olema töökorras ja kaasaegne. See aga tähendab seda, et lähiaastatel vajab see tõsist investeeringut. Minu mälu järgi on selle maht hinnanguliselt 46 miljonit eurot. See on märkimisväärne summa. Seda, kuidas ja mis aja jooksul selle jaoks vahendid leitakse, on väga raske täna öelda.

16:18 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Ammas.

16:18 Andres Ammas

Aitäh, lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Rääkisite oma ettekandes kahest suurest õnnestumisest: kultuuritöötajate palga tõusust ja hästi korda läinud noorte laulu- ja tantsupeost. Lähme nüüd sealt edasi. Te kindlasti teate, et koorirahvas – ja kindlasti ka tantsurahvas – mureseb väga koorijuhtide järelkasvu pärast ja koorijuhtide töö tasustamise pärast. See on aastakümneid vana probleem. Kui me selle lahendamiseks ei suuda midagi ette võtta, siis võime 10–12 aasta pärast oma laulupeotraditsiooni edasikandmisel väga suurte probleemide ees olla. Võib-olla on siin tegu ka niisuguse silotornide küsimusega, mis jääb teatud mõttes kultuuri- ja haridusministeeriumi vahele. Mis on teie mõtted selles osas? Mida saab siin ette võtta: ühelt poolt vääriiline töö tasustamine, teiselt poolt järelkasv? On teil selleks mingi kava mõttes või ka juba paberil?

16:19 Kultuuriminister Indrek Saar

Täna küsimuse eest! Olen täiesti nõus, et see töö, mida sajad koorijuhid üle Eesti teevad, on hindamatu väärtusega. Tänu sellele idealismile, millega nad on oma tööd teinud, me saamegi olla uhked oma muusikatradsioonide, oma koorilaulutraditsioonide üle. See on meie kroonijuvel, mida üle maailma imetlema sõidetakse ja mis on väga oluline osa meie rahvuskultuurilisest identiteedist. Laulupidu ei saaks kuidagi ilma nende inimeste pühendumiseta toimuda.

Mis puudutab koorijuhtide tasustamist, siis see on läbi aastate olnud kohalike omavalitsuste roll. Ma väga loodan, et kohalike omavalitsuste kasvanud finantsvõimekus annab neile võimaluse oma prioriteete sättida niimoodi, et nende parem finantsseis kajastub ka nende tublide inimeste palkades, kes koorijuhi ametit peavad.

Mida on riik teinud? Nagu ma juba viitasin, huvitegevuse toetuse skeemi kohaselt läheb 15 miljonit eurot huvitegevuse toetuseks. Kõikidel kohalikel omavalitsustel on võimalik seda raha kasutada ka töötasudeks ühel või teisel kujul, et motiveerida huvihariduse õpetajaid. Ma viitasin ka, et sellesse kontseptsiooni on sisse kirjutatud, et kvaliteedi arendamisega tegelevate katusorganisatsioonide vahel jagatakse igal aastal 500 000 eurot. Ma väga loodan, et tugevamad katusorganisatsioonid, kes muu hulgas ka koorijuhtide eest seisavad, suudavad pidada tõsiseid palgaläbirääkimisi. Praegu ei ole kultuuriministril võimalust kellegagi neid palku kokku leppida, nii nagu me riigieelarvest rahastatavate töökohtade puhul saame kokkuleppe sõlmida TALO-ga. Nii et sellist kiiret lahendust, kus ministeerium saaks võtta pastaka ja midagi alla kirjutada, tõepoolest ei ole. Aga ma loodan väga, et huvitegevuse täiendavad vahendid, mis ei ole väike summa, aitavad ka selles valdkonnas töötasudeks raha juurde leida.

16:22 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Viktoria Ladõnskaja-Kubits!

16:22 Viktoria Ladõnskaja-Kubits

Lugupeetud kultuuriminister! Minu küsimus on seotud Eesti Rahvusringhäälingu temaatikaga. Nimelt: kas hea minister vaatab aeg-ajalt ETV+ toodangut? Kui vaatab, siis milline on teie isiklik hinnang ETV+ arengule?

16:22 Kultuuriminister Indrek Saar

Jaa, ma aeg-ajalt vaatan televiisorit ja pean patuga pooleks tunnistama – andku erakanalid mulle andeks! –, et rahvusringhäälingu pakutavad programmid on mulle märksa maitsevamad kui need, mida erakanalid võrstsitavad ohtrate reklaamipausidega. Mul on seega väga hea meel, et meil selline asi nagu Eesti Rahvusringhääling on. Mis puutub Eesti Rahvusringhäälingu toodangu kvaliteeti, siis ma pean ütleva, et mulle ei ole seadusega antud ei kohustust ega õigust nende programmiloomesse sekkuda. Küll on see võimalus Riigikogul, eriti Riigikogu kultuurikomisjonil, kes määrab rahvusringhäälingu nõukogu liikmeid. Ja loomulikult on nõukogu liikmetel võimalus teha juhatusele ettepanekuid arutada programmide sisu, hoidudes samas loomulikult *micromanagement*'iga tegelemast. See võimalus on tõepoolest olemas, kuna teie olete need, kes vastutavad Eesti Rahvusringhäälingu tegevuse eest tervikuna. Minul on siin kultuuriministrina ainult vahemehe roll.

16:24 Aseesimees Enn Eesmaa

Marika Tuus-Laul, palun!

16:24 Marika Tuus-Laul

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Eesti Rahvusringhäälingu hoonete täbar seisukord on kindlasti ka teie arvates tõsine küsimus. Vana raadiomaja renoveeriti uudistemajaks, aga teadaolevalt on televisioonimaja seisukord lausa eluohtlik, kui seal ringi liikuda. Täiesti on amortiseerunud tehnika, stuudiod ja kõik muu. Plaanis on ehitada vana raadiomaja hoovile uus hoone. Kas te avaksite natuke rahastamisplaane, kui palju millekski ja kui pika perioodi jooksul on kavas eraldada? Ehk te pisut täpsustate seda? See on väga tõsine küsimus.

16:25 Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh! Tõepoolest on selline kummaline asi juhtunud – ja need, kes mäletavad, teavad, kuidas see juhtus –, et palli oli käest kätte visatud tükk aega, enne kui otsustati, et Eesti Rahvusringhäälingu nimel peab kõik eelarvetaotlused, olgugi et tal puudub igasugune õigus sekkuda ERR-i juhtimisse, rääkimata programmi sekkumisest, esitama kultuuriminister eelarveläbirääkimiste käigus. Aga me kohtusime selle teema aruteluks just eile ERR-i juhatuse liikmetega, kes tutvustasid veel kord oma plaani telestuudiote kompleksi väljaehitamiseks kahe raadiomaja vahele. Nüüd on see investeeringuplaan juba kahe juhtkonna poolt läbi kaalutud ja kahe nõukogu poolt aktsepteeritud ning nii tundub see ka Kultuuriministeeriumi arvates igati põhjendatud olevat. Kindlasti ma esitan selle taotluse 1. märtsiks riigi eelarvestrateegia arutelu raames Rahandusministeeriumile. Mis on läbirääkimiste tulemus – eks aeg näitab.

16:26 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Metsoja.

16:26 Andres Metsoja

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Hea minister! Minu küsimus puudutab meie ühist valimisringkonda Pärnumaad, täpsemalt Läänemere Kunstisadama projekti arendust. Mark Soosaar on olnud selle vaimne isa ja arendaja. On selgunud, et EAS-i vahenditest saaks sellele eraldada ca 455 000 eurot, selle projekti vajadus aga on oluliselt suurem. Ka linn on lubanud panustada, aga kokku räägime 2-miljonilisest projektist. Kas riigi lõplik seisukoht on, et sinna lisaks EAS-i vahenditele täiendavat raha ei ole võimalik eraldada?

16:27 Kultuuriminister Indrek Saar

Riik on kahel korral Läänemere Kunstisadama ja Pärnu linna esindajatega läbirääkimisi pidanud ja on oma summat vist ka kahel korral suurendanud. Pean silmas kaasfinantseerimist. Siia maani oli kõigi osapoolte arusaam olnud, et seda projekti hakatakse teostama juhul, kui finantseering tuleb valdavas mahus EAS-ilt. Ma saan aru, et olukord on uus ja EAS on öelnud, et ta annab teatud tingimustel neli korda või vist isegi rohkem kui neli korda vähem. Mul puudub praegu arusaam, kust Kultuuriministeeriumi eelarvest võiks leida veel täiendavalt 1,5 miljonit selleks, et see puudujääv osa ära katta. Ka kaasfinantseeringu puhul oli tingimus see, et projekt on realistlik ja saab rahastuse EAS-i piirkondade konkurentsivõime toetuse meetme raames.

Selles mõttes tõepoolest see kokkulepe enam ei kehti. Nüüd on küsimus, kas on võimalik teha mingeid muid kokkuleppeid. Ma pigem olen optimistlik. Juhul kui linn otsustab selle raha leida, siis me oleme jätkuvalt valmis maksma selle planeeritud 300 000 eurot, mis oli kaasfinantseeringuks mõeldud ja millest 65 000 on eelprojekti peale ära kulunud. Aga loomulikult tuleb jälle pidada läbirääkimisi, kui linna valmisolek on olemas.

16:29 Aseesimees Enn Eesmaa

Ain Lutsepp.

16:29 Ain Lutsepp

Aitäh, härra eesistuja! Austatud minister! Küsimus on etenduskunstide valdkonnast. Teatrite rahastamise arutelud on ministeeriumis toimunud kevadest-suvest saadik ja selleks oli olemas ekspordigrupp – loen nüüd ette –, "mille eesmärk oli välja töötada ettepanekud teatrite rahastamise tuleviku kohta. Üheks arutelude lähtekohaks oli tasakaalu hoidmine uuenduslikkuse ja jätkusuutlikkuse vahel ning teatrikunsti kättesaadavuse tagamine vaatajale." Küsimus: kuhu on jõutud AITA ehk siis arvestusliku inimtööaasta põhjal rahastamise mudeli ja ka astmepalkadega? Tahaks saada informatsiooni, kui kaugele on jõutud.

16:30 Kultuuriminister Indrek Saar

Minu arust ka eile oli etendusasutuste liidul kohtumine Kultuuriministeeriumi inimestega, et sedasama teemat arutada. Mul ei ole päris viimast informatsiooni, kuhu sellega jõuti. On selge, et etendusasutuste seadus vajab värskenduskuuri. Aeg on astunud suured sammud edasi ja seadus ei kajasta enam tegelikku olukorda. Samal ajal on tegu valikutega, mis eeldavad võimalikult suurt konsensust. Ma väga loodan, et sel kevadel sõlmitakse mingi kokkulepe, mille alusel saaks edasi minna. Aga me oleme otsustanud mitte kiirustada. Me ei taha teha seadust, mis hiljem ei toimi või mis enamikku ei rahulda, nii et seda peaks hakkama kohe jälle ringi tegema. Senised arutelud on olnud väga põhjalikud ja ma loodan, et sealt sünnib peagi ka palju villa.

16:31 Aseesimees Enn Eesmaa

Peeter Ernits.

16:31 Peeter Ernits

Aitäh, hea juhataja! Hea minister! Üks küsimus aastas kultuuripoliitika kohta on tegelikult naeruväärne ja raske on valida, mida küsida. Aga ma küsin sellist asja. Arvo Pärdi tähtsusest ekspordiar artiklina oli juba juttu ja Hortus Musicus tiksub juba pikka aega riigi rahakoti toel. Aga on olemas veel üks ansambel, mis on tõusuteel: Vox Clamantis. Nad on ka pöördunud teie poole, et püsivalt rahalist abi saada. Praegu need inimesed teevad igaüks ka muud tööd, aga kui nende kontserdireisid muutuvad järjest tihedamaks, siis ühel hetkel tuleb valida, kas üks või teine. Kui kaugel Vox Clamantise riigieelarvest rahastamise läbirääkimised praegu on?

16:32 Kultuuriminister Indrek Saar

Aasta alguses saime Vox Clamantise eestvedajatega kokku ja meil oli, võiks öelda, inspireeriv ja viljakas arutelu selle üle, kes nad tegelikult on ja millisesse raami on nad loojatena valmis ennast paigutama. Ühelt poolt on selge, et igaüks tahab saada kindlust finantseerimise osas, aga teiselt poolt eeldab selline kindlus teataval määral institutsionaliseerimist, milleks on erinevaid vorme. Aga see ei pruugi käia

kokku sooviga hoida loomingulist vabadust. Ma arvan, et me astusime suure sammu edasi, saime enam-vähem aru, kus suunas oleks mõtet minna. Oleme kokku leppinud, et veebruari lõpuks püüame jõuda ühise arusaamani, mida lähitulevik tuua võiks. Praegu ei saa ma nende inimeste eest siin kõnelda, aga ma arvan, et me oleme teel mõistliku lahenduse suunas.

16:34 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Monika Haukanõmm!

16:34 Monika Haukanõmm

Täna, härra juhataja! Austatud minister! Ilmselt te juba eeldate, et ma küsin jälle ligipääsetavuse kohta, nii nagu ka eelmisel aastal. Meil on umbes 140 000 puudega inimest, kes on nii loojad kui ka tarbijad. Ja neilegi tuleb luua võimalused kultuurielus osaleda. Kuidas on olukord viimasel aastal selles mõttes paranenud, et füüsiline ligipääs teatritele ja muuseumidele on kergem? Kas meil on tulnud juurde kirjeldustõlkega multifilme ja muid filme või mingeid muuseuminäitusi? Kas mõnesse teatrisse või kontserdisaali on lisatud vaegkuuljatele vajalik silmussüsteem? Või on meil näiteks rohkem subtiitritega saateid ETV-s? Kuidas teie seda olukorda hindate?

16:35 Kultuuriminister Indrek Saar

Me oleme omalt poolt püüdnud võimalikult palju süvendada seda teadmist, et see sihtrühm, kellest me räägime, on vägagi märkimisväärne. Te ise ütlesite, et hinnanguliselt 140 000 inimese pääs kultuuriüritustele sõltub sellest, kas nende jaoks on sinna ligipääs tagatud. Me oleme valdkondadele välja pakkunud erinevaid koolitusi, oleme asutuste juhte kokku võtnud ja neid asjaomaste organisatsioonidega koos harinud. Ma usun, et see teadlikkus on viimase paari aastaga tõusnud. Meil õnneks on valdkonnas ka inimesi, kes on entusiastide ja vabatahtlikena selle teemaga tegelenud, aga jah, mitte kõigini ei ole veel jõudnud info, mida saaks teha.

EFI ehk Eesti Filmi Instituut on kokku leppinud, kuidas nad oma tõlgetega edasi lähevad. Minu teada oli neil mõni päev tagasi just selleteemaline koolitus ja arutelu. Ma tean ka, et ERR soovis oma eelarvet kavandades sinna ka täiendavaid vahendeid selleks, et see ligipääs paremini tagada. Konkreetseid näiteid, mis on tehtud, ma peast ei oska öelda. Midagi vist on ka selles aruandes, aga kui on huvi saada spetsiifilisemat infot, siis ma võiksin selle teile kirjalikult saata. Me oleme püüdnud seda süsteemselt jälgida ja asjakohast teavet valdkonna sees nii hankida kui ka omavahel vahetada.

16:37 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur tänu, austatud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised ja tuletan meelde, et läbirääkimiste lõpus Riigikogu otsust vastu ei võta. Palun, Laine Randjärv Reformierakonna fraktsiooni nimel! Kaheksa minutit.

16:38 Laine Randjärv

Austatud juhataja! Austatud minister! Head kolleegid! On kuidagi sümptomaatiline, et saali on jäänud enam-vähem just need inimesed, kes fraktsioonide nimel sõna võtavad, ja paar fänni veel lisaks. See annab hea ülevaate, kui palju teema vastu huvi tuntakse ja kultuuri peale mõeldakse ka ühiskonnas tervikuna.

Samas on kultuurivaldkond vaieldamatult viimase paari aasta jooksul meie riigielus esiplaanil olnud. On ju "Eesti Vabariik 100" teemad sisuliselt kõik meie riigi kultuurilooga seotud. Kultuuri all me mõistame poliitilist käitumiskultuuri, metsakorralduskultuuri, rahvakultuuri, õpetamise kultuuri jne, jne. Seda jada võiks lõputult jätkata.

Minister rääkis oma kõnes valdkonna saavutustest. Tunnustades tehtut, keskendun oma kõnes siiski teemadele, mille puhul on veel arenguruumi. Kultuurivaldkonna rahastamine on ajast aega olnud valus küsimus kõikides valitsustes. Õnneks on Eesti erandolukorras tänu kultuurkapitali seadusele, mis võimaldab spontaanseid, aga ka stabiilseid valdkonna projekte toetada aasta keskel tehtavate otsuste alusel. Kultuurikapital sõltub selle seaduse kohaselt aktsiiside ja hasartmängumaksude laekumisest, sest kindlaks on määratud protsent, mis sellest rahast läheb kultuurikapitali toetusfondi. Võib muidugi jälle arutleda selle üle, kas on eetiline, kui kultuurivaldkonna rahastamine sõltub pahede hinnaga saadud sissetulekutest, ent tasub mõelda avaramalt. Aktsiisidest laekuv raha satub riigieelarve ühisesse suurde

katlasse niikuinii ja kui on olemas seadus, mis kindlustab kultuuriprojektide investeringute toetamist, siis see on kindlasti parem kui see, et peaks sõltuma ühe või teise valitsuse hetkemeeleoludest. Strateegia kontekstis räägime ikka pikast ajalisest perspektiivist. Ajutise meeltesegaduse tagajärjel on praegune valitsus aktsiisimäära liiga kõrgeks tõstnud ja nii on maksudest laekunud plaanitud 55 miljonit eurot vähem. Seetõttu on vähem raha saanud ka kultuurikapital. Siiski on olemas lootus, et uute valitsuste targemate otsuste valguses see olukord paraneb ka kultuurivaldkonna jaoks.

Teise teemana tahan käsitleda meie kultuuriloo lipulaeva laulu- ja tantsupidude tuleviku ja jätkusuutlikkuse küsimust. Sama teema oli siin jutuks ka küsimuste voorus. Pole kahtlustki, et oleme sellest traditsioonist kõik suures vaimustuses – nii oma inimesed kui väliskülalised. Kahjuks seisavad peo alustalad püsti suures osas vaid professionaalse vabatahtliku tegevuse najal. Kuidas teisiti käsitleda koorijuhtide, tantsuõpetajate, puhkpilli- ja rahvapilliorkestrite dirigentide olematu töötasu teemat? Eesti Koorijuhtide Liit on selle küsimuse teravalt tõstatanud. Leian, et laulupeoliikumise saatus ja tulevik tervikuna peaks olema uues kultuurivaldkonna arengustrateegias kuni aastani 2030 kindlasti tõsiselt ja läbianaalüüsitult käsitletud, sest tühi kott ei seisa püsti. Võib muidugi edaspidigi rõõmsalt raporteerida valitud riigikirjanikele ja riigikunstnikele makstavast palgast, ent meie rahvuskultuuri alustala laulu- ja tantsupidu peab saama korralikult ja süsteemselt toetatud ka pidudevahelisel perioodil. Vastasel juhul võib 2019. aasta pidu olla kogu 150-aastase laulupidude ajaloo kurb lõppakord.

Natuke ka investeringutest. Viimastel aastakümnetel on suudetud ehitada mitu suurt hoonekompleksi, nagu Kumu ja ERM, ning tegemisel on ka ammu oodatud ja lubatud muusikaakadeemia saal. Samas ootavad mitmed institutsioonid teadmatuses oma saatust. Teravalt on esile kerkinud Patarei vangla tulevik, mida arutati suures ringis ka kultuurikomisjonis. Sellele rajatisele pretendeerivad mitmed mäluasutused, aga ka eraettevõtlus. Kuidas saaks siin jõud ühendada selliselt, et riigi ahtad võimalused veelgi väiksemaks ei jääks?

Meie rahvusooper on aastaid rääkinud uue maja vajadusest – mitte lihtsalt toreduse pärast, vaid seetõttu, et rahvusooper on terve muusikahariduse süsteem ja võrgustik laiemalt. See pole mitte ainult publiku lõbustamine muusikalide ja operettidega, see pole mitte ainult tipptegijate Eestisse kutsumine, turistidele saalide välja müümine, see on meie kultuurharidustöö tulevik. Kui pole huvilisi tantsida ahtal laval või mängida umbes orkestriaugus, siis pole õpilasi ei balletikooli ega muusikakoolidesse minemas, siis ei tule tippe muusikaakadeemiasse, pole mõtet teatrikujundajate erialal kunstiakadeemias, valgustajate ja helitehnikute ettevalmistamisel.

Teater on tegelikult suur oluline kultuuritööstus, moodsal kombel öeldes: loomemajandus. Olen veendunud, et ka traditsiooniliste valdkondade kultuuri tuleb strateegiliselt ja visioonirikkalt vaadata värske pilguga. Elu meie ümber muutub sekunditega. Inimeste, st ka kultuuritarbijate – vabandust triviaalse sõna "tarbijad" eest! – vajadused muutuvad. Nende vajadustega tuleb kaasas käia. Tuleb arvestada publiku ootustega ja sellega, et järjest vähem on aega millessegi süveneda. Järjest rohkem ollakse pealiskaudsed. Päev-päevalt on inimesed rohkem stressis ja ületöötanud. Ning lahendada saab seda olukorda vaid kultuurielu – kas ise kaasa lüües või elamusi pealtvaatajana kogudes.

Saime eile kultuurikomisjoni istungil ministeeriumilt kuulda, et plaan alustada uue kultuurivaldkonna strateegia ja kultuuripoliitika põhialuste 2020–2030 arutelusid on olemas. Samas ei suudetud vastata komisjoni liikmete täpsustavatele küsimustele, missugused on ministeeriumi täpsemad tulevikuvisionid, kas on olemas plaan positsioneerida väga mitmetahuline kultuurivaldkond sellisena, et erinevad maailmavaatelised tõmbetuuled selle materiaalseid alustalasid ei kõigutaks.

Päris kokkuvõtteks aga veel mõningatest hoiakutest. Minister Saar ütles täna hommikus "Terevisioonis", et loovus mõjutab seda, kas majanduses ollakse edukas või mitte. Et see on üks tegevustest, mis ei ole kindlasti see, mille pärast me oma riiki peame, aga mis on väga vajalik. See haakub tänase kõne sissejuhatusega, mitme küsimusega selles valdkonnas. Ministri küllaltki üleoleva hoiaku peale majandusvaldkonna suhtes tahan öelda, et vaatamata meie kultuurirahva põhjendatult kõrgele enesehinnangule ei saa meie riik läbi ilma toimiva ja areneva majanduseta. Kultuurivaldkond ei suuda end ära tasuda ja ei peagi suutma. Me peame oma kultuuri arendama ja toetama seepärast, et seda ei tee keegi peale meie. See on aksioom. Aga meie, kultuuriinimesed, ei saa seejuures olla isekad. Kõik eluvaldkonnad peavad läbipõimununa üksteist toetama. Sellest me peame aru saama. Kultuur peab toetama majandust ja vastupidi.

Väga hästi haakub sellega tänases Eesti Ekspressis ilmunud artikkel "Lageraie ekvivalent Eesti majanduses ja kultuuris". Kolmandat põlve metsamees kirjutab, kuidas üks majandusvaldkond võib kajastuda kultuuri, hariduse ja ka mingisuguse muu sotsiaalvaldkonna eelarves. Kui majandustegevust

ei toimuks, siis ei laekuks ka raha selleks, et toetada riiklikult olulisi valdkondi. See on lugu sellest, kuidas tark metsakorraldus ja selle eest tulu saamine toetab meie riigieelarvet tervikuna, et saaksime oma kultuuri luua ja hoida. Soovitan seda artiklit lugeda ja kaasa mõelda. Suur tänu tähelepanu eest!

16:45 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Viktoria Ladõnskaja-Kubits Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel!

16:46 Viktoria Ladõnskaja-Kubits

Hea Riigikogu! Oluline osa strateegiadokumentides kokkulepitud põhimõtetest eeldab järjepidevat ja planeeritud tegevust ning tulemusi ei ole võimalik mõõta iga kalendriaasta lõikes – seda ütles ka kultuuriminister. Ministri aruanne "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020" täitmise kohta pakub eelkõige informatsiooni, mis tegevusi eelmisel aastal ellu viidi. Välja on toodud ka tegevused, mis tänavu jõuavad lõpusirgele.

Mina räägin nüüd tulemustest, mida hea meelega rõhutab meie fraktsioon. Esiteks, olulised märksõnad kultuurivaldkonnas aastal 2017 olid muude suure mõjuga sündmuste seas laste ja noorte kultuuriaasta läbiviimine ning noorte laulu- ja tantsupidu "Mina jään!". Teiseks, poliitika kujundamisel andis tooni kultuuritöötajate palga tõstmine. Kolmandaks, suur ettevõtmine on olnud programmi "Eesti Vabariik 100" alustamine. Neljandaks, eelmisel aastal algas Vaba Lava Narva teatrikeskuse ehitus. Vaba Lava Narva teatrikeskuse loomine on hea näide, kuidas koostöös riigi, kohaliku omavalitsuse, era- ja kolmanda sektoriga saab luua uusi võimalusi kultuurivaldkonnas. Viiendaks, ERR-i uudistetoimetuse jaoks oli eelmine aasta väga oluline seoses tele-, raadio- ja veebiuudiste kokkukolimisega uudistemajja. Mida on oodata? Sel aastal on kultuurielus prioriteediks "Eesti Vabariik 100" programm. See aga jõuab ühel hetkel lõpusirgele ja on õige aeg püstitada ja läbi mõelda järgmisi suuri eesmärke. Meie arvame, et eelkõige on vaja mõelda investeringutele. Peab mõtlema, mis otsus langetada ERR-i võimaliku uue maja ehitamise kohta, Rahvusooper Estonia ootab oma lahendust, ka rahvusraamatukogu.

Loomulikult on oluline silmas pidada maailmakultuuri arengut ehk siis vaadata väljapoole, aga pärimus ehk siis põlvest põlve edasi kantav kultuur on Eesti jaoks veelgi olulisem. Ma räägin materjalide digitaalse säilitamise olulisusest.

Ning *last but not least* ehk küll viimasena mainitav, kuid mitte tähtsusetu asjaolu on lõimumine. Avaldan meie fraktsiooni nimel mõtte, et lõimumise puhul, mis on teatavasti Kultuuriministeeriumi hoole all, on paljud asjad näilised. Kui ma vaatan aruannet, siis tundub kõik väga ilus, aga kui loed meediat, siis näed, et kõik on murelikud. Astud uksest välja – olukord ei ole võrreldav ei sellega, mis on aruandes, ega ka sellega, mis on meedias. Seoses sellega on meil suured ootused, et püstitatakse uusi eesmärke ka selles valdkonnas. Väga loodame näha edu suunatud tegevuste puhul Ida-Virumaal, eelkõige eesti keele maja loomisel. Aitäh!

16:49 Aseesimees Enn Eesmaa

Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel kõneleb Krista Aru. Palun!

16:49 Krista Aru

Austatud härra juhataja! Austatud kultuuriminister! Head rahvaesindajad! Vaadates praegu seda saali, meenus mulle paratamatult aastast 1927 üks Vaba Maa artikkel. Ajalehe reporter nimelt kirjutab, et nad istusid seal saalis ja äkki jäi saal tühjaks. Saali jäid ainult need, kes rääkisid oma asjast. Ma arvan, et Eesti kultuur ei ole ainult oma asi. Mul on väga kahju, et saal on peaaegu tühi, aga loodame, et teised rahvaesindajad on oma ruumides, jälgivad ja kuulavad arutelu ning vähemalt mõtlevad meiega kaasa. Härra kultuuriminister! Ma juba eile komisjonis ütlesin, et Kultuuriministeeriumi, teie ja teie abiliste koostatud aruanne on sellel aastal kindlasti märksa ülevaatlikum, sisukam ja kokkuvõttes parem kui eelnenud aastate omad. Kuid arenguruumi on, ja arenguruumi on eelkõige kasutatava eesti keele osas. Kui vaadata, siis on eesti keelt kasutatud väga kaootiliselt: on kasutatud võõrsõnu, kasutatud ka slängi, mis mitte kuidagi ei taha sellisesse aruandesse sobida.

Kuid nüüd kultuuripoliitika juurde, õigemini selle eesmärkide saavutamise juurde. Kultuuripoliitika on hea siis, kui seda kannab selge ideeline alus. On näha ja ka haista, julgen öelda, selliseid ideelisi hoiakuid, mis väärtustavad tervet ühiskonda ja annavad kätte arengusuunad. Ma ilmselt ei eksi, kui loen sellest eelmise aasta aruandest välja eelkõige teadmise, et Eesti kultuuripoliitika on olnud suunatud rahvusvahelistumisele, ekspordile, avatusele. On otsitud dialoogi ja püütud siin Eesti kodus kasvanud ja

valmis saanud kultuurisaadusi – julgen nii öelda – viia teiste riikideni, et neid saadusi suuremaks teha. See on väga ilus ja õige suund. Tuleb tunnistada, et olete head tööd teinud. Tahan teid kiita ka ühe teise asja eest, mis üldse võimaldab kultuuriga tegeleda: see on kultuuritöötajate palgad. Need olid naeruväärsed, häbiväärsed. See, et me liigume nende inimeste soliidsema tasu suunas, on igati kiitmist väärt. Kuid vaadates seda suunatust avatusele ja dialoogile, küsime ju alati, kas meil on küllaldaselt neid tõlgendajaid, tõlkijaid, kes suudavad meie kultuuri välja viia. Ja veel küsime, kas me oleme küllaldaselt tegelnud selle aluspinnaga, milles kasvab kõik see, mida saab üldse välja viia. See on minu esimene küsimus. Ja kui aus olla, siis ka kõik järgmised küsimused lähtuvad just nimelt sellest, kas selle aluse mõtestamise, hoidmise ja kaasajastamisega on tegeldud piisavalt ja kas seda on ka väärtustatud. Ma palun lisaaega!

16:53 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, kolm minutit juurde!

16:53 Krista Aru

Kõigepealt, kes peaks vastutama selle eest, et me räägime edukast digiteerimisest, aga jätame ütlemata, et Matthias Johann Eiseni kogud – need väärtuslikud rahvaluulekogud, mida ongi ainult üks eksemplar maailmas – lagunevad. Need on lagunened sedavõrd, et neid ei ole võimalik isegi enam digiteerida. Kes selle eest vastutab? Võib öelda, et kirjandusmuuseum oma rahvaluulearhiiviga asub Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas ja see on nende mure. Julgen vastu vaielda. Me ei tohi Eesti riigis sellise ainuexemplarilise, julgen öelda, unikaalse kogu puhul viidata sellele, et vastutus selle eest kuulub nüüd ühe teise ministeeriumi haldusallas. Selleks pole meil õigust ja selleks ei ole meil ka mingisugust eneseõigust. Öelda, et see on ainult ühe arhivaari mure, ei tohi.

Sellest tugevast tendentsist, mis näitab, et mingid kodused ülesanded on meil õigesti hindamata ja tegemata, tõukuvad ka järgmised. Väga tore, et Eesti on üks peaesinejaid Londoni raamatumessil. Kas see on aga küllaldane põhjus – see tohiks seda olla! –, et ainsa eestikeelse kirjanduse kirjastamisele mõeldud programmi raames sellel aastal üldse toetusi välja ei jagata? Kust siis võetakse toetus näiteks "Vana kandle" järgmise köite väljaandmiseks? Kust saab siis toetust Friedrich Robert Faehlmanni kogutud teoste väljaandmiseks? Need on aga asjad, millega mitte keegi teine terves maailmas ei tegele ega peagi tegelema.

Sama võib öelda täna juba kolleeg Laine Randjärve puudutatud koorilaulutraditsiooni kohta. Väga tore, suurepärane on meie suur uhke laulupidu. Vahet pole, kas see on täiskasvanute või eraldi laste ja noorte pidu – see on väärt hoidmist. Kui me aga kohe täna ei tegele selle alusega, kui me laseme jätkuda tendentsil, et koorijuhtide tasu sõltub kas koolijuhi suhtumisest või lauljate rahakotist, nii et koorijuht peab nagu paluma seda oma töötasu, siis on meie uhke peo tulevik kahtlane. Ütlen ka seda, et jätta see tasu ainult kohaliku omavalitsuse kanda pole õige ja pole kohane, sest koorilaul on midagi rohkemat kui ainult üks laulupidu.

Järgmine teema: Tartu Maarja kirik. Olen kuulnud, et Tartu Maarja kirikule on Kultuuriministeerium vastanud, et Pauluse kirik juba sai Tartus raha, Jaani kirik ka sai ja nii ei pea Maarja kirik taotletud nelja miljonit saama. Võib-olla seda raha ei ole praegu, aga ialgi ei tohi vastata, et te ei peaks saama. Tartu Maarja kirik kannab rohkemat kui ainult ühte kiriku- või laulutraditsiooni. Ka Johannes Pääsukese film oleks kindlasti pidanud saama tehtud.

See kõik ei ole muidugi ministri otsustada, aga need on näited, et kui millelegi tähelepanu pöörata, siis on meie kohus kultuuripoliitikat ajades ja uusi plaane koostades mõelda eelkõige kodustele asjadele. Kui kodused asjad on korras, siis on meil küllaldaselt varandust, et seda ka välja viia ja teistele näidata. Aitäh!

16:57 Aseesimees Enn Eesmaa

Aadu Must, Eesti Keskerakonna fraktsioon, palun! Kokku kaheksa minutit.

16:57 Aadu Must

Head kolleegid! Kui keegi tuleks siia saali ja ütleks, et kõik ootused, mis meil olid Kultuuriministeeriumile, said mullu täidetud, siis ta valetaks. Jutt ei käi praegusest valitsusest, vaid mis tahes valitsusest. Ning kui hakata põhjusi otsima, siis leiame, et põhjused on väga omapärased. Eesti

rahvas on nii kuradi kultuurne rahvas ja kultuuri tarbimise ja tegemise traditsioonid nii võimsad, et meil tuleb teha karme ja raskeid valikuid. Kui me vaatame meie kultuuripärandile, sh hoonestule ja muudele muististele, siis seda on nii palju – au meie esivanematele, kes on selle kõik loonud! –, et selle korrashoidmine ainult riigi rahakoti abil ei ole võimalik.

Selles mõttes oli üks positiivseid asju, mis mulle ministri jutust meelde jäi, see, et ta ütles, et ministeerium teeb seda asja koos ühe teise ministeeriumiga, ja teist asja teeb koos kolmanda ministeeriumiga ja mingit asja koos neljanda ministeeriumiga. Me arutasime komisjonis, kas see on hea või halb. Teate, see on ainuke võimalus ellu jääda sellises riigis, kus kultuurihuvi ületab tohutul määral hetke võimalused.

Ma julgen öelda, et ma olen juba kaua aega olnud päris hea kultuuritundja. Ei ole ilus edvistada, aga no ma ei saa, peab ju vahel ka ennast kiitma. Laine Randjärv räägib kogu aeg laulupeokultuurist ja laulupeoliikumisest. Ma ei saa ütle mata jätta, et ma olen selles osaline. 60 aastat tagasi olid mul peas – ja on siiani! – kõik segakoori repertuaari laulud. Tõsi küll, sõltuvalt ealistest iseärasustest sopranipartiina – mis teha! 55 aastat tagasi juhtus, et mul õnnestus ära hoida üks suur raamatute hävitamine. Me tassisime hävitamisele määratud 19. sajandi lõpupoole eestikeelse kirjanduse oma koju ära ja koolidirektor ei saanudki seda tuleriidale saata. 50 aastat tagasi olin ma aga Tori maakultuurimaja kunstiline juht. Nii et kultuurist on mul päris huvitav ülevaade.

Tulen aga tagasi tänasesse päeva. Siin räägiti mitmesugustest ohtudest. Räägiti ka asjast, mis on arhivaari hingele lähedane. Ma tulen aga Kultuuriministeeriumi juurde ja ütlen vahele ühe professionaali killukese. Teate, 20. sajandi algul jõudsid kõik riigid selleni, et neil olid omad arhiivid: jõuti lihtsalt teabe hoidmisest arhiivini, kus materjale saab säilitada, kasutada, kirjeldada. Kõik need komponendid peavad olema. Kui me aga vaatame praegu näiteks rahvusringhäälingu väärtuslikke kogusid, siis teate, arhiivinduses seda ei nimetata arhiveerimiseks. Tegemist on ladustamisega. Materjal, meie rahvuslik mälu, on ladustatud. See on tase, mis muudes valdkondades sai juba 19. sajandi lõpul reeglina ületatud.

Teine asi, mis mind tõsiselt murelikuks teeb ja mida ma olen enne juba hariduses näinud, on teki rebimine üksteise pealt. Asi on nimelt selles, et omal ajal siinsamas Riigikogus ühe teadusvaldkonna lobirühm teadis, et raha tuleb teiselt ära võtta ja endale haarata. Saadame sputniku üles, küllap siis saavad ka kõik rahvusteadused õnnelikuks. Selle asemel tulnuks rääkida, et haridus- ja teadussüsteem on tervik, mis vajab rohkem ressursse. Ja siin majas on mul praegugi teinekord tohutult kurb meel olnud. Kui siin oli üks spordi ja treeneritega seotud arutelu, siis läks ka selleksamaks teki ärarebimiseks: ei, meie spordialaliit seda plaani ei toeta, sest see soosib kedagi teist, aga meid väga ei soosi. Selle asemel tulnuks koos asja ajada, aga seda nagu ei olnud.

Ja nüüd tahan ma tulla oma põhiteema juurde, milleks ma ka ette valmistusin. Ma julgen teile öelda, et Eesti ühiskonnale tervikuna on omane ametkondlik killustatus. Aetakse oma ministeeriumi asja ja kui on valida, kas ajame riigi asja või ministeeriumi asja, siis tavaliselt ajame ikka ministeeriumi asja ja natuke riigi asja ka. Mulle on selles kontekstis tõeliseks hea ja kurja tundmise viljaks olnud juba palju räägitud rahvusraamatukogu projekt. Maja on pooltühi, hoidlatesse paberkandjal materjali eriti juurde ei tule, vaba pinda on hästi palju. Ja kogu hoidla pind on alaekspluateeritud. Mujal maailmas ei teata raamatukogu arhiivi, kus on riilid ilusti laiali asetatud ja ei ole lükandriiuleid, mis hoiaks tohutult hoidla pinda kokku. Rahvusraamatukogu on pidevalt otsinud lahendusi, kuidas kallist renti maksta, keda veel allüürnikuks võtta. Nüüd tuli Kultuuriministeeriumil ja Haridus- ja Teadusministeeriumil suurepärane idee korjata kokku Tallinnas laiali paisatud Rahvusarhiivi üksused ja panna need ühte majja kokku. Topeltpluss! Tegemist on väga lähedaste valdkondadega ja nüüd on võimalik saavutada ruumide ja hoidlate ühis- ja ristkasutus. Nii et see on tohutult hea projekt ja õnneks sellest räägitakse palju. Aga ma veel ei kiida teid lõpuni. Kui te selle asja ära teete, siis ma ütlen, et on näha, et mitmed asjad, sh ministeeriumide haridus- ja kultuurivaldkondade koostöö lähevad elu, mitte surma poole. Tehke ära, siis kiidan tõsiselt. Aitäh!

17:03 Aseesimees Enn Eesmaa

Hardi Volmer Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel.

17:03 Hardi Volmer

Austatud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Ei hakka teid detailidesse laskuva haleda jutuga kiusama, aga on üks huvitav fakt ja ma tahaks selle välja öelda. Kuna siin tuli mitme kõneleja puhul jutuks

kultuuriväärtuste, arhiiviühikute digiteerimine, siis tuli mulle meelde huvitav fakt, mis puudutab Jaapani filmivaramut. Kuskil selle sajandi hakatuses nemad hakkasid oma filme, mis olid selleks ajaks digiteeritud, uuesti lindi peale ümber salvestama, sest vaid vanajumal ise teab, kui kaua säilib üks asi digiteeritud kujul. See on selline natuke kurioosne fakt.

Aga nüüd üks ilukõneline hõllanduslik lõpetus tänaseks õhtuks, kui lubate. Ükskõik, millest me siin ka ei räägiks, siis kas otse või kaude me räägime ikkagi riigi rahast, sellest hirmude ja armude ekvivalendist. Paraku on see ka kultuuripoliitika tegemise põhivahend. Aga ma sooviksin lapsikult rõhutada, et jutt ei käi praegu sugugi nn angažeeritud kroonukunstist, mille vajalikkuses me ei kahtle, vaid just meie hästi üldisest ühiskondlikust loomevõimest.

Ma nokkisin ministri ettekandest välja ühe sõna tema erinevates vormides. See sõna nimelt on kõikehõlmav ja seega mu arust kõige tähtsam. See sõna on tegusõna "looma". Siit tuleneb justkui vulgaarantropoloogiline sedastus, et pea ainuke elamise tagatis, meie n-ö *modus vivendi*, mis meil on meie tugevate sõprade kõrval, on meie loovus. Ühiskondlik loovus või kui täpsem olla, siis ühiskondlik loomevõime ja ka võime hoida selle jätkusuutlikkust. Eesti keeles ütleme me oma armsa elukeskkonna kohta "loodus" ehk "loodu", milles toimimise edukuse määrab meie iseloom ehk loomus ja arukus. Ka lugu, loo jutustamine käib sinna alla. Kõigi looma-tüveliste vägisõnade ja sõnaühendite kohal kõrgub aga kõiksuse jumalik alge ehk looja. Seega, keel kui meie kõige arhailisem maailma abstraherimise vahend sedastab loomise kui jumaliku akti. Loovus või loov lähenemine peab väljenduma absoluutselt kõiges. See on teadupärast ka oluline materiaalse hüveolu, ainelise rikkuse tagatis.

Muidugi see moolok, see *homo creativus* ripub kõigi küüntega riigi udara küljes ja teda tuleb toita, parimal juhul veel nuumatagi. See on üksiti ka kõige tõhusam viis anda välisilmale märku sellest, et me olime ja oleme jätkuvalt inimtsivilisatsiooni väärikas osa meie ühises kultuuriruumis. Tsiteerides ministrit: "Eesti on kultuurriik, mille edukus põhineb meie inimeste loovusel." Ja eelkõige loomeinimesed vastutavad selle eest, et meie kultuur oleks ainulaadne, eristuv ja seega hästi nähtav just nüüd, üleilmsel kultuuripärandi aastal, sääl globaalsel laadaplatsil, kui soovite.

Kuidas on siis toimunud nn vaesuse ümberjagamine loovuse toetuseks? Sõna "õitseng" kõlaks siinkohal vist kihu õõnsalt. Eestis me ei leia valdkonda, eluavaldust, mis oleks ülerahastatud, saati siis loomevalla asjad. Siinkohal võtaksin tsiteerida üht kuulsat ja tüütuseni korratud parafraasi ühest Prantsuse filmist: "Kui ma kuulen öeldavat sõna "kultuur", haarab mu käsi tšekiraamatu järele." Küsimus on, kui suure numbri me sinna suudame ja tahame kirja panna. Meil ei ole vahendeid, et viia läbi massiivne kultuuri rahastamise revolutsioon, küll aga annab nimetet eesmärkide suunas liikuda sammukeste haaval. Ja seda on õnneks võimaluste piires ka tehtud, nagu me äsja kuulsime.

Palun lisaaega!

17:08 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, kolm minutit juurde!

17:08 Hardi Volmer

Aitab kolmest sekundist.

Jääb üle loota, et see suundumus jätkub. Nii näiteks võib kohe välja tuua ühe äärmiselt olulise probleemi, mille lahendamist loovinimesed valulikus vaikimises ikka veel ootavad. See on vabakutseliste loojate sotsiaalsed garantiid. Kunstnikupalk on igati kena riigipoolne kummardus, aga leevendab väheste muresid ja sedagi vaid mingiks perioodiks. Nagu ikka, jääb üle loota ja elada hääs usus. Üks mu hea sõber on kirjutanud laulusalmi tol ammusel helgete lootuste ajastul: "Palvetagem koos vaikus, oo, sisimas ehk kirkastume seeläbi." Tuleb meelde: "Looja, hoia Maarjamaad ja andesta meile me vead! Looja, kaitse Eestimaad, peod selleks palveks nüüd sean." Aitäh!

17:09 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh! Kolleeg Volmer tõestas, kui palju on võimalik ära öelda kolme sekundiga. Sulgen läbirääkimised. Jah, kuid enne seda andis kultuuriminister märku, et ta soovib veel sõna võtta, ja selleks on tal täielik õigus. Palun!

17:09 Kultuuriminister Indrek Saar

Head Riigikogu liikmed! Tänan kaasamõtlemise ja tagasiside eest! Vabakutseliste perspektiiv tööpoolest on üks teema, mille on kultuuritegelased üles tõstnud. Tegelikult me teame hästi, et kui inimene

saab töötasu mitmest kohast ja võib-olla sugugi mitte regulaarselt, ei tähenda see seda, et ta pole täisväärtuslik ühiskonnaliige, kes vajab sotsiaalseid garantiisid ja kindlust tuleviku ees. Ja see teema puudutab tegelikult väga paljusid. Nende inimeste hulk isegi kasvab väga kiiresti kõikides valdkondades, mitte ainult loomevaldkonnas. See on tõsine väljakutse, mille põhjaliku arutelu aeg saabub pärast seda, kui Sotsiaalministeerium on valmis saanud analüüsi, millised on võimalused kaasaegselt lahendada nende inimeste probleem, kellel praegu ei ole tervisekindlustust. Nad on ju Eesti residendid ja vajavad nagu teisedki kindlust tuleviku ees. Ma loodan, et see analüüs saab peatselt valmis ja me saame sammu edasi astuda.

Aga eespool öeldu tõendab ka seda, et nii nagu mina, ei mõtle ka laiem kultuuriinimeste kogukond nii, nagu Laine Randjärv püüdis meile öelda: et ärge olge kõrgid, saage aru, et raha on vaja. Ma arvan, et kultuurivaldkonna inimesed on väga adekvaatsed ka majandusküsimustes ja saavad hästi aru, et materiaalsed vahendid on vajalikud ka selle jaoks, et loominguga tegelda. Kultuuriministrina olen ma püüdnud selgitada, et selle jaoks, et oleks võimalik loomingule pühenduda, on vaja, et looja materiaalsed vajadused oleks kaetud. Oleme ka püüdnud seda tagada. See puudutab palkasid, sh kunstniku- ja kirjanikupalkasid, mis Laine Randjärvelt on ohjeldamatult kriitikat saanud.

Aga me võimegi olla erinevatel arusaamadel, meil on ka erinev maailmavaade. Laine Randjärv deklareerib ennast parempoolsena ja arvab, et riik peaks olema võimalikult õhuke. Huvitaval kombel ei takista see meil olla ühel arvamusel selles, et loojad peaksid olema hästi tasustatud. Mulle tundub, et Laine Randjärv liigub mõttega sinna suunda, et tegelikult tuleks koorijuhtide töökohad riigistada ja hakata jõuliselt riigieelarve raha abil koorijuhtide palkasid korrigeerima. Seda hoolimata sellest, et siin vist on väike konflikt nende hoiakutega, mida tema erakond üldiselt on deklareerinud.

Kindlasti ei taha mina vastandada majandust ja kultuuri. Ma küll märgin, et kultuuriministritest valdav enamik mõne üsiku erandiga on taasiseseisvunud Eestis kuulunud Reformierakonda. See on järjest niimoodi olnud 2007. aastast kuni selle hetkeni 2015. aastal, kui minust sai kultuuriminister. Ja kogu selle aja paraku oli kultuuriinimeste palk oluliselt väiksem kui Eesti keskmine. See ei liikunud märkimisväärselt selles suunas, mille "Kultuuripoliitika põhialused aastani 2014" sihiks seadis ja millest ma olen siin täna juba rääkinud. See on tõepoolest asi, mille puhul ma saan teistmoodi aru sellest, kuidas suhtuda loojatesse ja kuidas see kaugemas perspektiivis mõjutab ka meie võimekust majanduses tänapäevaseid, loovaid lahendusi leida.

Aga mul on väga hea meel, et, nagu Laine Randjärv ka osutas, valitseb soov kultuuri arengukava 2020–2030 koostades laulupeo teemat, sh koorijuhtide perspektiivi põhjalikult käsitleda. Ja täna ju algatati ka arutelu rahvusooperi küsimuses. Seegi on kindlasti teema, mis põhjalikku arutelu vajab.

Lõppkokkuvõttes täna tagasiside eest ning soovin teile loovat ja inspireerivat vabariigi juubelit!

17:14 Aseesimees Enn Eesmaa

Kuna ministri sõnavõtt kuulus samuti läbirääkimiste juurde ja ma jõudsin kokku lugeda, et viiel korral oli juttu Laine Randjärvest, siis palun, kohapealt repliik!

17:15 Laine Randjärv

Aitäh! See on suur au, et minister oma kokkuvõttvas sõnavõttus viitas viiel korral minu kõnes kõlanud ettepanekutele ja tähelepanekutele. Samas tahan öelda, et nendest viiest korrast neljal pani ta mulle sõnad suhu omaenda interpretatsiooni abil, mis on küll loomeinimese puhul küllaltki arusaadav ja mõnikord isegi vabandatav. Kindlasti saab stenogrammist üle lugeda, mida ma tegelikult täpselt ütlesin. Aga kuna viis korda mind mainiti, siis on mul võimalus natukene pikemalt vastata. Ma ütlen ühte asja: suures plaanis on kindlasti väga oluline toetada Eesti kultuuri, mida saab ka lugeda minu sõnavõttust. Aga selleks, et seda paremini toetada, et kultuuriinimesed ei peaks iga päev mõtlema, kas nende tühi kott seisab püsti või ei seisa, tuleb arvestada sellega, et riigile tulevad sissetulekud majandusest – majandustegevusest, majanduse heast käekäigust. See oli minu jutu sisu. Siis on võimalik toetada ka kultuuri, et kõik võiks õitseda. Täna!

17:16 Aseesimees Enn Eesmaa

Head kolleegid, lugupeetud minister! Kultuuripoliitika arutelu on seks korraks lõppenud.

6. 17:16 Pankrotiseaduse, krediidasutuste seaduse ja töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse (pankrotihalduri tasu) eelnõu (575 SE) esimene lugemine

17:16 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane viimane päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud pankrotiseaduse, krediidasutuste seaduse ja töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse (pankrotihalduri tasu) eelnõu 575 esimene lugemine. Kutsun ettekandjaks justiitsminister Urmas Reinsalu. Palun!

17:16 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Lugupeetav Riigikogu aseesimees! Lugupeetavad rahvaesindajad! Repliigi korras ütlen eelmise arutelu kohta, et mul oli tõeline nauding kuulata eriti viimaseid sõnavõtte, kus korraga sai ühest valdkonnapoliitilisest arutelust kultuurisündmus, kultuuri manifestatsioon. Sõnu "looming" ja "loomine" kasutati nii erinevates tähendustes, eriti mis puudutab viimase fraktsiooniesindaja sõnavõtu lausa levistolilikku sügavust, kui paluti looja hoidvat ja armastavat kätt kõigile nendele mõtetele, mis on meid saatnud.

Kuid tulen nüüd niisuguste ilmalikumate murede juurde, mis puudutavad Eesti menetlusõigust justiitshalduse vallas. Valitsus on parlamendile ehk kõrgele kojale esitanud arutamiseks seaduseelnõu, milles on käsitletud sisuliselt kahte teemat. Esiteks, töötuskindlustuse seaduse muudatused, millega me taotleme seda, et kõrvaldataks töötajatele seatud ebaproportsionaalsed piirangud hüvitise taotlemisel tööandja maksejõuetuse korral. Sellele on varem tähelepanu juhtinud ka õiguskantsler. Töötajad saavad nüüd õiguse nõuda maksejõuetushüvitist ka siis, kui nad ei tasu võlausaldaja vastu esitatud pankrotiavalduse menetlemisel deposiidina ette nähtud summat menetluse jätkamiseks. Teatud juhtudel võib see tasu olla ligi 1000 eurot. Olukorras, kus töötaja ei tasu võlausaldaja vastu esitatud pankrotiavalduse menetlemisel deposiiti ning kohus jätab seetõttu ajutise halduri nimetamata või pankrotiavalduse läbi vaatamata, nähakse ette andmed, mida kohus peab kohtumääruses kajastama, et kindlustada töötajatele võimalus tõendada maksejõuetushüvitise saamise eeldusi. Töötajal on võimalik sellise kohtumäärusega pöörduda otse töötukassasse, et taotleda oma tööandja maksejõuetushüvitist. Ehk teisisõnu, kui tööandja on läinud pankrotti, siis ei pea see vaene töötaja eraldi sukelduma pankrotimenetlusse ega esitama mingeid taotlusi, vaid kohus annab määruse, mille alusel ta saab minna töötukassasse. Inimesele ei tekiks mingisugust täiendavat tõkendit ja asi oleks lihtsam. Me oleme arvestanud, kui paljusid see võib puudutada. Eelmisel aastal on olnud ligikaudu sada inimest, kellel on tekkinud oma õiguse realiseerimisel n-ö vahemüür ette.

Teine teemade ring puudutab pankrotimenetlust. Selle eesmärk on tagada õigusselgus küsimustes, millal võib maksta ajutisele haldurile tasu ja teha kulude hüvitamiseks väljamakse ning kuidas arvestada pankrotihalduri tasu olukorras, kus pankrotivara puudub, selle maht on väike või kui haldurit ei kinnitata. Samuti on eesmärk ühtlustada pankrotihalduri aruandlustähtaegu. See saavutatakse sisuliselt sellega, et luuakse juurde rohkem paindlikkust, eriti maksejõuetutes pankrotiasjades. Võimalik on taotleda ka pankrotihalduri tasustamise toomist ajaliselt ettepoole võrreldes praeguse olukorraga, kus seda saab teha üksnes lõpparuande kinnitamisel. Kulutuste aruandlusperioodi pikendatakse kolmelt kuult kuueni.

Need muudatused on läbi räägitud pankrotihalduritega ning kõike, mis puudutab kogu majanduskeskkonda, on arutatud Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, Teenusmajanduse Koja, EVEA ja teiste avalik-õiguslike institutsioonide esindajatega. Suures plaanis on meie ettepanekuid toetatud. Tõsi, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda toetas küll kõiki muudatusi, aga nende ambitsioonikus oli kahtlemata veel suurem. Küllap nad eelnõu edasise menetlemise käigus oma seisukohti ka õiguskomisjonile tutvustavad. Aitäh!

17:21 Aseesimees Enn Eesmaa

Esimese küsimuse ministrile esitab Külliki Kübarsepp. Palun!

17:21 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea minister! Ma saan aru, et selle eelnõuga tekib ka töövõtjal ehk töotajal võimalus pöörduda ise kohtu poole, alustamaks pankrotimenetlust, kui ta näeb, et ettevõtte on n-ö halvad päevad. Kas see vastab tõele? Kui nii, siis kui suure halduskoormuse kohus nüüd endale lisaks saab? Mida see tähendab tööjaotuse ja finantside mõttes?

17:21 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Mis puudutab pankrotiavalduse esitamist, siis töotaja on ka seni saanud seda esitada ja seda õigust me ei muuda. Küsimus on selles, millistel asjaoludel makstakse välja töötuskindlustushüvitis. Kodanike halduskoormust see ilmselt vähendab. Iseenesest me tõepoolest eeldame seda, et suureneb võimalus alustada maksejõuetusse sattunud ettevõtja suhtes pankrotimenetlust senisest varem – olukorras, kus on säilinud enam vara. Maksejõuetu töotaja deposiidikohustusest vabastamise korral võib ka suureneda töotajate tehtavate pankrotiavalduste arv. Aga me näeme, et see on positiivne ega avalda mingit negatiivset mõju. Sellepärast, et kindlasti on parem, kui pankrotimenetlusega n-ö starditakse varasemas faasis – siis, kui on veel midagi jagada ja võimalik nõudeid rahuldada. See peaks kaudselt distsiplineerima ka makseraskustesse sattunud ettevõtjaid. Kogu meie maksejõuetusõiguse üks suuremaid probleeme seisneb selles, et menetlused rakenduvad liiga hilises faasis, kui pole enam midagi jagada – kas kõik on ära kanditud või on kohustuste maht objektiivsetel asjaoludel lihtsalt nii suur, et heausksed võlausaldajad, sh tööd teinud ja vaeva näinud töotajad, võivad jääda pika ninaga.

17:23 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Terje Trei!

17:23 Terje Trei

Täna! Hea minister! Minul on küsimus pankrotihaldurite tasude arvestamise kohta. Tuginen siinkohal seletuskirjas olevale kooskõlastuse viimasele lõigule. Te nimetasite enne, et teatud huvigruppidel on suuremaid ambitsioone ja nad esitavad parandusi, aga tundub, et juba siia on sisse kirjutatud päris suured ambitsioonid, sest Riigikohus ei olnud rahul, et pankrotihalduri tasu arvestamise aluseks võib teatud olukorras kujuneda tunnipõhine arvestus. Lisaks see, et sisse makseta asutatud osaühingu puhul võiks pankrotihaldur nõuda seda sisuliselt omale töötasuna. Kuidas te seda kommenteerite? Riigikohus on andnud oma hinnangu ja ta ei ole sellega rahul, aga siin öeldakse ikkagi, et muudatused jäävad sisse.

17:24 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Riigikohus on kahtlemata väga kõrge ja tõsise prestiižiga institutsioon, aga siinsel juhul ei ole tegemist nende ekspertiisi või seisukohavõtu ega õigusemõistmisega. Nad ei väljenda selle asja puhul oma arvamust õiguspärasuse või põhiseaduslikkuse suhtes, ammugi mitte kohtumenetlusega seonduvat mõju või huvi. Tõsiasi on see, et ka praegu on tunnitasu olemas. Iseenesest saab halduri tasustamine ka kehtivas õiguses toimuda kolmel alusel. Esiteks, ülesannetele vastav tasumäär ehk toimingutasu. Teiseks, kindlaksmääratud protsent realiseeritud pankrotivara või võlausaldajatele välja makstud jaotise väärtusest – need võivad esineda ka korraga. Kolmandaks, tunnitasu, mis on ka kehtivas õiguses olemas.

Küsimus on selles, et iseenesest me tahaksime muuta pankrotimenetluses haldurile tasu maksmist selgelt juhtumi- ja sooritusepõhiseks, et vältida ristsubsideerimist selles süsteemis.

Selge on see, et n-ö turg peab maksejõuetusse sattumiste ja pankrotijuhtumite kaudu üleval kogu pankrotihaldurite süsteemi. Tähtis on, et tasu korrespondeeruks selgelt ka sellel panusel või sooritusel, mida vastava õiguskompetentsiga inimene on teinud. See on kogu selle asja eesmärk ja taotlus. Kas see, mis sai välja pakutud, on nüüd kõige geniaalsem lahendus? Ma ütlen ausalt: see on üks variant, mis on välja pakutud, et muuta tasu määramist selles keerukas valdkonnas paindlikumaks ja selgemaks. Ma olen kindel, et õiguskomisjon võtab kuulda alternatiive ja kuulab kõrvalt ka ekspertide seisukohti. Maksejõuetus ja sellekohane õigus puudutab ennekõike majanduskeskkonda või selle toimimist, seetõttu oli meil nende muudatuste puhul hästi oluline arvestada just nimelt majandusavalikkuse seisukohti.

17:26 Aseesimees Enn Eesmaa

Krista Aru, palun!

17:26 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Te nimetasite ja nii on kirjas ka seletuskirjas, et halduri tehtud kulutuste aruandlusperioodi pikendatakse seniselt kolmelt kuult kuue kuuni. Miks just kuue kuuni? Millised on need vajadused, mis tingivad sellise pikendamise?

17:27 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Tegelikult on kogu küsimus selles, et aruandlusperiood võiks ju olla ka iga kolme tunni tagant. Mis oleks, kui viid kaheksa korda ööpäevas kohtusse tšেকে? See on ilmselgelt absurdne koormus, mõttetu ja ebapraktiline. Järelikult, kui on kuus kuud, siis on paberite esitamise koormus lihtsalt kaks korda väiksem. Ongi kogu eesmärk. Mis kulutusi tuleb tõendada, see jääb samaks, st keegi ei saa kuidagi kergemalt kirjutada fiktiivseid arveid vms.

Teiseks, üks asi on see tšekkide esitamine, aga tegelikult on ka muud aruandlusperioodid pankrotiseaduses kuuekuulised ja neid asju võiks ühtlustada. Kogu pankrotimenetluse loogika, mida ka selle eelnõuga olemuslikult kahtluse alla ei seata, on see, et tasu väljamaksmine toimub ikkagi lõppfaasis. Mõned pankrotiasjad võivad venida aastaid, kaks või kolm aastat, nii et tegelikult ei ole sellel kolme kuu aruande esitamisel, kui tasu makstakse realselt välja ikkagi kõige lõpus, väga suurt praktilist tähendust. Kogu kontroll läbitakse üldjuhul ikkagi nii: kohus vaatab arved üle ja siis kinnitab need ning tasu maksmine käib ikkagi lõpus. Samas, kolmekuuline periood on lühike. Kui arvestada pankrotimenetluse kulgu, siis praktika on näidanud, et paljudel juhtudel ei ole esimese kolme kuuga veel eriti mingeid kulusid tekkinudki. Lihtsalt toimik on avatud ja menetlus alanud. Siis tehakse niisuguseid nullpabereid, et aruande esitan küll, aga number on seal null.

17:28 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Herkel.

17:29 Andres Herkel

Aitäh, austatud minister! Selle eelnõuga kaasneb ka üsna ulatuslik kooskõlastustabel, mida ma siin vaatan. Siin on paljud lugupeetud organisatsioonid – pangaliit, kaubandus-tööstuskoda jne. Enamasti on kirjutatud "Mitte arvestatud" või "Võetud teadmiseks". Äkki te annate neist ettepanekutest ülevaate. Tundub, et paljude seotud subjektide jaoks on probleem kuidagi märksa laiem. Ettepanekuid on siin hästi palju.

17:29 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Jah, need on 12 leheküljel. Andrese kui filosoofi üleskutse see lühidalt kokku võtta on väga õigustatud ja sellega peab kindlasti siin kõnetoolis hakkama saama. Need ettepanekud jaotusid kolme gruppi, ma ütleks nõnda, olgu ta siis "Mitte arvestatud" või mitte. Esiteks, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja ettepanekud, millega muuta pankrotihalduri tasu määramist kas agressiivsemaks või avaramaks ehk tegelikult veelgi paindlikumaks. Tuletame aga meelde, et see pott, kust seda raha võetakse, on ikkagi võlausaldajate pott. Ja see pankrotivara on, ütleme, piiratud vara. Ehk siis avalikku huvi silmas pidades me leidsime, et selguse huvides on mõistlik teatud samme astuda. Alati tuleb aga sellist tüüpi menetlusotsustes leida tasakaal. Ma usun, et õiguskomisjon tutvustab ka oma seisukohti, mis on nende legitiimne huvi.

Teist tüüpi ettepanekud on pangaliidul või ka mõnel muul institutsioonil. Nende puhul on tähelepanekud n-ö nentivad, mida eelnõu koostamisel on ka teadmiseks võetud, ja need ei sisalda iseenesest mingeid proteste.

Kolmandaks nimetan pangaliidu väga olulist ettepanekut, mis on põhimõttelise kaaluga. Nende seisukoht on see, et üksikuid teemasid ei tohiks terviklikust revisjonist eraldi esile tõsta. Kuna käimas on ka maksejõuetuse revisjon, siis peaks Justiitsministeeriumis üldiselt käsitlema neid asju kogu maksejõuetuse revisjoni kontekstis ning laiemalt tuleks läbi arutada ka pankrotihaldurite tasu ja kõik muud sellised küsimused. See on niisugune laiem filosoofiline teema. Olen öelnud, et mis puudutab näiteks äriõiguse revisjoni – meil oli siin juttu vähemusaktsionäride õiguste kaitsest ja muudest teemadest –, siis seda seisukohta ma ei jaga.

Meie eesmärk on vaadata üle kogu valdkond ja kui me siis mingis küsimuses näeme, et muutus oleks võimalik, vajalik ja arusaadav, siis me püüame teha nii, et me ei tegele ainult ühe valdkonnaga. Kui me

soovime valmis maalida kogu laemaali – näiteks sellise, nagu on Estonia teatris –, ei tohiks me õigusellu n-ö jõustada ainult ühte elementi. Arusaamu on muidugi erinevaid, see on niisugune kontseptuaalne küsimus. Ma arvan, et see ongi õigusfilosoofiline valik. Samas, laiemas mõttes ei ole see isegi mitte ainult poliitiline küsimus, vaid pigem maailmavaatelise tunnetuse küsimus, kas on võimalik kogu elu tervikuna ja paljususes ära reguleerida ning luua ideaalmudel, milles siis kulgeda. Mõned ettepanekud olid kindlasti ka sellised, mille puhul eelnõu algataja esitas oma vastuväiteid. Peab arutama, kas neid on mõistlik sellisel kujul rakendada. Näiteks pakkus kaubandus-tööstuskoda töötuskindlustuse hüvitise puhul välja hoopis sellise lahenduse, et töötaja vabastataks tööandja maksejõuetuse korral pankrotiavalduse esitamise kuludest ning need jääksid täielikult riigi kanda.

17:33 Aseesimees Enn Eesmaa

Külliki Kübarsepp, teine küsimus, palun!

17:33 Külliki Kübarsepp

Aitäh! Eelmise Riigikogu koosseisu lõpus ja ka selle koosseisu jooksul on suuresti olnud teemaks kohtutäiturite tasu. Nemad on hästi kivalt püüdnud oma õigusi kaitsta. Kuna see eelnõu on kirjutatud üsna raskesti arusaadavas keeles, siis palun, et minister selgitaks. Seletuskirjas on punkt "Võimaldada ajutisel halduril esitada oma tasu- ja kulutuste hüvitise nõue sissemakseta osaühingu osaniku vastu". Ma saan aru, see kaitseb kohtutäiturit ja pankrotihaldurite tegevust. Kuidas see praktikas käib ja mis on need võimalikud suurusjärgud, millest me võiksime rääkida?

17:33 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Kui nüüd kõnelda suurusjärgudest, siis PricewaterhouseCoopersi tehtud maksejõuetuse menetlemise tõhususe uurimuse kohaselt jääb ajutise halduri või pankrotihalduri tasu 69% menetlusjuhtumite puhul alla 2000 euro, sõltumata sellest, kui suur on pankrotivara väärtus või kas maksejõuetuse juhtum oli pahatahtlik või heauskne. Aga ajutise halduri tasu jääb enamikul juhtudel 2000 euro kanti, mõnel juhul allapoole, mõnel juhul ka ülespoole.

Küsimus selle kohta, et varata juhatuse liikme vastu on äriühing moodustatud. See on meil niisugune õiguspoliitiline valik, et me oleme moodustanud varata äriühinguid. Iseenesest on see arusaadav – kiirelt, kahe tunniga võib sukelduda ettevõtlusse, registreerides äriühingu interneti teel, ilma mingi varata, nii et teistele ja kolmandatele turuosalistele mingeid tagatise ei ole. Mõte on selles, et kui selline kahetsusväärne pankrot on juhtunud, siis saaks varata äriühingu juhtumi või kaasuse äraklaarimise kulud ajutisele haldurile n-ö sisse pöörata. Nagu ma ütlesin, tõenäoliselt on see paari tuhande euro ulatuses. Ma arvan, et see ei ole ülemäärane koormis. Kohtutäituritele ta otseselt mõju avaldama ei peaks, see puudutab konkreetset ajutise halduri juhtumeid.

17:35 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Terje Trei!

17:35 Terje Trei

Täna! Ma tulen tagasi oma küsimuse juurde, sest päris täpset vastust enne ei saanud. Erinevalt ministrist pean mina Riigikohut eksperdiks, isegi siis, kui nad lihtsalt arvamust avaldavad. Vastupidi teie väidetele loen ma siit tabelist välja seda, et nad on mõlema ettepaneku puhul andnud pehmelt öeldes negatiivse hinnangu. Esimesel juhul hakkab see tunnitasu pigem vastu töötama ja teisel juhul on nad nimetanud muudatust lausa arusaamatuks. Eriti juhivad nad tähelepanu, et iseenesest ei ole midagi halba selles, kui haldurile antakse võimalus nõuda sisse vastav maksmata summa, kuid miks on see ainult haldurile ja teistele võlgnikele ei laiene? Siis hakataksegi lõpuks nõudma ainult oma töötasu jne. Siin tabelis on hästi pikalt seletatud. Vabandust, aeg saab otsa!

17:36 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Tegelikult ega me ei taha ju kuidagi taganeda sellisest kontseptsioonist, et meil on piiratud vastutusega äriühingud, selleks et inimesed julgeksid üldse riskida ja tegutseda. Selles mõttes, kui me ütleksime – ma nüüd veidi utreerin, sest Riigikohus iseenesest nii avarat ettepanekut ei teinud –, et ükskõik milliseid kohustusi, mis on äriühingul tekkinud, võiks pöörata juhatuse liikme vastu, siis ma

pean tunnistama, et meie osaühingud oleksidki sarnased täisühinguga.

Ei, ma ei öelnud, et Riigikohus on kuidagi kehv ekspert vms. Ma ütlesin, et Riigikohus on üks õigusekspert, kindlasti asjalik ja suurte kogemustega teiste ekspertide reas. Nende ettepanek oli konkreetselt seotud kahe probleemiga, mida nad pidasid arusaamatuks. Ministeerium on ka selgitanud seda juhtumit, mis jäi Riigikohtule arusaamatuks, ja rõhutanud, et siin ei ole mingit küsimust. Ka edaspidi määrab ajutise halduri tasu suuruse kindlaks kohus oma määrusega, mistõttu kardetud olukorda, kus ajutise halduri tasu suurus on automaatselt 2000 eurot, tekkida ei saa. Regulatsioon annab ajutisele haldurile oma ülesannete täitmise eest tasu saamiseks üksnes ühe lisavõimaluse: olukorras, kus pankrotimenetlust välja ei kuulutata, vaid see lõpetatakse raugemise tõttu. Teine, põhimõttelisema iseloomuga küsimus on see, et Riigikohus tõepoolest väljendas oma skepsist selle ettepaneku suhtes, millega soovitakse võimaldada pankrotihaldurite tasustamist varatute menetluste korral. Selle ettepaneku on aga teinud – me ei ole seda kuidagi varjanud – pankrotihaldurid. Nende põhjendus tundus ministeeriumile kaalukas, sest teatud juhtudel ei olegi kohtul praegu võimalik pankrotihaldurile tasu maksta, kuigi haldur on teinud kõik endast sõltuva, et pankrotivara suurendada. See on lünk. Tähendab, tööd teeb, vaeva näeb ja võimalus või, ütleme, koht, kust seda tasu vastu võtta, oleks, aga näete, tekib õiguslik konstruktsioon, menetluslikult, nii et ei saa seda maksta. Selle klaarimiseks me soovisime seda õigustäpsustust.

17:39 Aseesimees Enn Eesmaa

Urve Tiidus, palun!

17:39 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Te võtsite minu küsimuse sisu selle vastusega praegu üsna hästi kokku, aga ma siiski küsin. Selle eelnõu esitamise ajend on siiski mingi objektiivne olukord. Kas see on seotud sellega, et pankrottide arv Eestis on kahanevas trendis võrreldes kas või kümne aasta taguse ajaga? Kas see ka kuidagi mõjutab?

17:39 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Tegelikult on meil väga paljud õigusametid vabakutselised, mis elatuvad turusuhetest –kohtutäiturid, notarid, ka advokaadid ja pankrotihaldurid. Notarite puhul on see nõnda, et kui majandusel läheb hästi, siis notarite tulud veidike kasvavad, ja kui majandusel läheb halvasti, siis need kasvavad hüppeliselt. Kindlasti ma seda ei eita, et Justiitsministeeriumi huvi on vaadata, et kõigi nende vabade elukutsete puhul oleks tagatud ka nende pidajate jätkusuutlik majandamine. See ei tähenda muidugi seda, et meie seisukohalt tuleks kuidagi ebaloomulikult tõsta pankrotihaldurite tasusid või hoida neid n-ö garaažis tulevase võimaliku majanduskriisi tarbeks. Seda kindlasti mitte.

Pankrotihalduri tasu puhul me ei tegele iseenesest sellega, et tasumäärasid, ütleme, hüppeliselt kasvatada või üldse neid üle vaadata. See eelnõu tegeleb sellega, et kui pankrotihaldur on oma tööd teinud, konkreetses juhtumis, siis oleks paindlikumalt tagatud see, et ta selle töö eest tasu saab. Jutt ei käi sellest, et ta saab kümme korda suuremat tasu või midagi sellist. See on põhilähtekoht. Pankrottide arv on muidugi olnud langustrendis, kui me võtame näiteks viimase suure majanduskriisi aja. See ei tähenda aga seda, et meil poleks pahatahtliku maksejõuetuse põhjustamise või usalduse probleeme, need on meie majanduskeskkonnas päris tõsised. Üks märksõna on just nimelt see, et meie maksejõuetusmenetlused algavad liiga hilja – pole enam midagi võtta. Varem peaks menetluse algatama, siis saab veel käpa peale panna ja, nagu ma ütlesin, töötajad ehk võlausaldajad saavad vähemalt mingi osa rahast tagasi.

17:41 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud minister, teile rohkem küsimusi ei ole. Suur aitäh! Juhtivkomisjoni ettekande teeb õiguskomisjoni liige Liisa Oviir. Palun!

17:41 Liisa Oviir

Hea eesistuja! Hea minister! Riigikogu õiguskomisjon arutas pankrotiseaduse, krediidiasutuste seaduse ja töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 575 neljapäeval, 8. veebruaril k.a. Komisjoni istungist võtsid komisjoni liikmetena osa Uno Kaskpeit, Hardi Volmer, Külliki Kübarsepp, Liisa Oviir,

Helmut Hallemaa, Raivo Aeg, Taavi Rõivas, Toomas Paur, Urve Tiidus ja Valdo Randpere. Lisaks olid kohal nõunikud Linnar Liivamägi ja Raini Laide ning kutsutud olid veel justiitsminister Urmas Reinsalu ja Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse juhataja Indrek Niklus.

Justiitsminister Urmas Reinsalu tutvustas komisjonile eelnõu sisu ja eesmärgi. Eelnõuga muudetakse pankrotiseadust, krediidiasutuste seadust ja töötuskindlustuse seadust. Eesmärk on tagada pankrotihaldurile tasu määramisel õigusselgus varatute pankrotimenetluste korral ning kõrvaldada maksejõuetu äriühingu töötajatele seatud ebaproportsionaalsed piirangud kindlustushüvitise saamiseks tööandja maksejõuetuse korral. Kõik ülejäänu on see, millest Urmas Reinsalu juba rääkis – ta rääkis sama ka komisjonis. Suurt diskussiooni ei tekkinud.

Tehti menetluslikud otsused. Esimeseks tehti ettepanek (konsensuslikult) võtta eelnõu täiskogu päevakorda 14. veebruariks. Teine oli konsensuslik otsus teha ettepanek esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute tähtajaks 28. veebruar 2018 kell 16. Kolmandaks otsustati määrata juhtivkomisjoni ettekandjaks Liisa Oviir.

17:44 Aseesimees Enn Eesmaa

Ettekandjale küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised seaduseelnõu üldpõhimõtete aruteluks. Ka seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 575 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrati eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 28. veebruari kell 16. Tänane istung on lõppenud. Sõbralikku valentinipäeva õhtut teile!

Istungi lõpp kell 17.44.